

A

sopronyi magyar kir.

állami főreáliskola

10-ik évi

É R T E S Í T Ő J E

1884/85.

Közlő:

Salamin Leo,

kir. igazgató.

Soprony,

Nyomatott Liffass Károlynál

1885.

TARTALOM:

- I. Köpe Dezső elhunyt tanárról való megemlékezés.
- II. A reáliskola tanterve.
- III. Tanodai ünnepélyek.
- IV. Adatok a tanoda történetéhez.
- V. A tanári kar működésének kimutatása.
- VI. Az önképző olvasóköri.
- VII. A jövő tanév kezdetéről.
- VIII. Az ifjuság érdemsorozata az 1884—85. tanév végén.
- IX. Statistikai táblázatok.

Alig kezdte hegedni a seb, melyet felejtethetlen kartársunk Moller Ede elhunyt szívének ejtett, máris újabb csapás-okozta fájdalom: Köpe Dezső tragikus sorsa facsarja szívünket. Erdélyi fiú volt ő, ki Bécsen át jött Sopronyba, hogy sorsát: a czipfalvai temetőt ki ne kerülje! Egy kis ólomdarabka, mely véletlenül találta, kioltá életét, véget vetvén mind ama boldogító reményeknek, melyeknek teljesültét a közel jövőtől várta. Alig-alig, hogy az élet tavaszát éldelni kezdé, midőn a kérlelhetlen halál rá tette csontkezét, melynek érintésére lezárulnak a pillák, kiapad a szív patakja, s kiszabadul földi hüvelyéből a lélek.

Az a gyászlobogó ott az állami főreáliskolán azt jelenté, hogy Köpe Dezső nincs többé!

A kik ismerték, tudják, hogy mit jelentenek e szavak; mert Köpe Dezső fiatal kora: huszonnégyszázötven éve dacára nem tartozott azon közönséges fiatal emberek közé, a kiknek elhunytát közömbösen vesszük. Éles ész, kiapadhatatlan tudásvágy s kitartó szorgalom vezérelte őt a tudományok forrásához, melyből annyi igazat, szépet merített, hogy tudományos képzettségeért nemcsak tanártársai és növendékei, hanem ismerősei is elhalmozták dicséretekkal. Ámbár szakját: a chemiát és természetrajzot kitűnően értette s abból tanári oklevelet is nyert, hogy tudományszomját kielégítse, oly buzgósággal látott hozzá a matematikai tudományok elsajátításához, hogy május havában ebből is szándékozott oklevelet szerezni s bizonyára szerzett volna is a kolozsvári egyetemen, melynek jeles növendéke volt.

Szorgalmának gyümölcse: az örök nyugalom.

Minden fiatal embernek vannak álmaj, ábrándjai. Köpe sem volt ment azoktól. Mit álmodhatott volna magának egyebet egy tudományo-

san képzett, jó nevelésű, nemes lelkületű ifju, mint műveltségi fokának megfelelő állást s boldog családi életet?

Emezt csak úgy érhetette el, ha előbb megveti jövője alapját. Minden törekvése oda irányult tehát, hogy magának megfelelő állást szerezzen. A családi életben a boldogság netovábbját látta s bármit is mondjanak az emberek, s bárhogy is gúnyolják az idealistákat, egyedül a családi kör az, melyben az ember a külvilág rágalmai s üldöztetései ellen menedéket, megnyugvást és vigasztalást lel. Napról-napra közeledett reménye megvalósításához. Már-már győztesnek s boldognak hihette magát, midőn a sors egy csapással véget vetett reménynek, vágynak s boldogságnak egyaránt.

Szerette az életet! S miért is ne szerette volna? „Szép a halál; de én még fiatal vagyok!” így sóhajtott fel halálos ágyán. Szegény sorsunak születve, önszorgalmának kifejtésével nemcsak szép műveltségre tett szert, hanem tekintélyes állást is vivott volna ki magának. S ő nem vágyott többre. Pályáját, melyre önként lépett, szíve mélyéből szerette s nem egyszer mondá e sorok írójának: „Ha még egyszer születném, megint csak tanár lennék!” Boldognak érezte magát, ha növendékei lelkébe a tudomány ígéit csepegtethette, az erény magvát hinthette. Az iskolai csengetytyű szavára egész testében megrándulva nyult kalapja után. Midőn tréfából marasztottuk, azt felelte: „De mikor én úgy szeretem tanítani azokat a gyermekeket!” de aztán növendékei is szerették ám. Nagyrabecsülték alapos tndományát, szép és értelmes magyarázatát, humánus bánásmódját s mérsékelt szigoruságát, mely sem el nem keserít, sem elbizakodottá nem tesz. Amellett igen előzőkeny s önérzetes bár, mégis szerény volt; szerény annyira, hogy sohasem merte egy tanártársát sem collegájának mondani, bármennyire unszolták rá s bármennyire magyarázták is neki, hogy arra teljes joga van. Ő csak „okl. próba éves tanár” volt s szerénységénél fogva a világért sem akart többnek látszani.

De Köpe nemcsak tanár volt, hanem a Patzenhofer-család két fisarjadékának nevelője is. Soha családapája jobb választást nem tett, mint Patzenhofer ur, midőn fiainak testi-lelki javát ő reá bízta. Nevelői tisztét épen úgy mint a tanárit, ideálisan fogta fel. Fiait úgy szólván túlzott lelkiismeretességgel vezette az egyes tudományszakok labirintjaiban; szorgalmasan ellenőrizte őket tanulásukban s egy kínálkozó alkalmat sem hagyott felhasználatlanul, hogy növendékeiből nemcsak tudományosan képzett, hanem a hazának és emberiségnek egykor hasznára válandó embereket is neveljen. És e tekintetben ő maga szolgálhatott nekik egyszerű, de tiszta, szinte kifogásolhatatlan jellemével, példányképül. Főtörekvése oda irányult, hogy növendékeit minden szép és nemes eszme iránt fogékonynyá tegye; példát nyújtott nekik kitartó szorgalomra; rátanította őket a jótékonyság nemes erényére s hazafias buzgalommal szította szívökben a hazaszeretet lángját. Szavainak oly súlyt tudott kölcsönözni, oktatásaival annyira hozzá tudott férni növen-

dékei zsenge szívéhez, hogy nem egyszer könnyekre fakasztotta őket. Mit vesztettek nevelőjökben, bizonyára ők maguk érezték legjobban, mikor a fájdalomtól megtörten kísérték örök nyugalomra.

Köpe Dezső neve néhányszor a soproni irodalmi kör előadásain is feltűnt. Nemcsak gondos szavalata, hanem kísérletekkel összekapcsolt vegytani előadásai is mindenkor kivívták számára a közönség elismerését, tetzés-nyilvánítását. Élénk előadása, szép nyelvezete, mely által a tudomány száraz stylusába üde frisességet s olykor költőiséget is lehelt, nemkülönben magyaros kiejtése, kellemes organuma, piros-pozsgás, majdnem nőies vonásu s folyton mosolygó arca oly harmonikussá tévék előadásait, hogy azok mindig kellemes benyomást tettek a közönség kedélyére.

És most? Az arc pirját halotti halaványság váltotta fel. Az éles ész, a lelkes szív munkája megszűnt. A tudomány és ismeret, a szerelem és remény sirba szállt a hideg tetemmel, melyet az előtt táplált és éltetett. A sir ölébe zárja őt; ott álmodik ő majd örökké szép álmokat az el nem ért boldogságról.

Szemünkből az igaz fájdalom könnyre csordult frisen hantolt sirjára.

Egy köny: záloga iránta való igaz szeretetünknek s záloga annak, hogy drága emlékét megőrizzük szívünkben.

Dr. Kárpáti Károly.

I.

A reáliskolák tanterve.

I. A vallástan.

I–VIII. OSZTÁLYBAN, hetenkint 2—2 óra.

A vallásoktatás a hitfelekezetek tanterve szerint történik.

II. Magyar nyelv és irodalom.

Cél: *a)* A nyelvtan alapos ismerete és azon képzettség megszerzése, hogy a tanuló oly tárgyakról, melyek tapasztalatainak és tanulmányainak körébe esnek, szabatosan és helyesen tudjon beszélni és írni.

b) A költői és prózai műfajok ismerete, továbbá az életben gyakrabban előforduló polgári ügyiratok használata.

c) Irodalmi művek olvasásán, az aesthetikai alapfogalmak fejtegetésén és művelődéstörténeti készségen alapuló ismerete a magyar irodalom fejlődésének.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

a) Nyelvtan. Egyszerű mondat és mondatrészek, fő- és mellékmondat megkülönböztetése, az egész alaktan, tekintettel a hangtani módosulásokra. Szóképzés szócsoporthoz egybeállításával, az élő képzők.

b) Olvasmányok. Elbeszélő prózai és költői szemelvények, különösen a népmesék, a magyar történeti monda, a nép és természetrajz köréből, továbbá gondos és a gyermek erkölcsi érzetére tekintő szemelvények a klasszikus hősi mythos köréből; mesék és leírások a magyar népeletről. Értelmes és kellően hangoztatott olvasás. Az olvasmányok tartalmi megmagyarázása és a tartalomnak szabadon elmondattatása, a könyvből kiszemelt versek betanultatása és elszavaltatása.

c) Írásbeli dolgozatok havonként kétszer; még pedig egy iskolai és egyházi dolgozat, melyek a nyelvtan és helyesírás begyakor-

lását tartsák szem előtt. A dolgozat felfogására a tanulót az iskolában kell gondosan előkészíteni.

II. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

a) Nyelvtan. Összetett szerkezetű mondatok taglalása; a mellé- és alárendelt mondatok viszonya; a szókötés, szóképzés, szórend, szinonimák összeállítása és magyarázata az olvasmányok alapján.

b) Olvasmányok
c) Írásbeli dolgozatok } mint az I. osztályban.

A feladvány itt már kiterjed az olvasmány egyes részleteinek, vagy egy-egy költői elbeszélés tartalmának írásba foglalására is, miután azt a tanulók az iskolában szabadon elmondták.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan rendszeres áttekintése és az életben gyakrabban előforduló polgári ügyiratok ismertetése.

b) Olvasmányok költőiek és prózaiak a görög-római és a magyar történelemből, legendák, kisebb jellemrajzok, történeti képek, ügyiratok.

c) Írásbeli dolgozatok, havonként egy házi és egy iskolai, az olvasmánnyal kapcsolatban.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Stilistika. Az irány általános törvényei (tűzetesen a prózai és költői irány különbsége) a hangsúlyos és időmértékes vers ismertetése.

b) Olvasmányok: nagyobb olvasmányul: Arany Toldi-ja. Az olvasmány tartalmi magyarázatán és megértésén kívül a mű szerkezete s a költői irány sajátága is megvilágítandó. Prozai olvasmányul: leírások, könnyebb élet- és jellemrajzok, levelek, kisebb értekezések.

c) Írásbeli dolgozatok mint a III. osztályban.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Olvasmányok a különböző prózai műfajok fejtegetése céljából, de költőiek is, a mennyiben a prózaiakkal közös törvények alá vonhatók, vagy az eltérések megmagyarázására szolgálhatnak. Salamon: *Török hódoltságok* című munkájából a *Hunyadiak kora*; Kemény Zsigmond: *Zord idő* című regényéből *Buda elfoglalása*; Pázmány valamelyik beszéde; Kölcsey szónoki munkái; Shakespeare *Julius Caesar*-ja vagy *Coriolanus*-a. Értekezések, leírások, elbeszélések. Tinódinak egy históriás éneke.

b) Rhetorika. A prózai műfajok ismertetése.

c) Írásbeli dolgozatok, havonként egy házi dolgozat kapcsolatban az iskolai vagy kijelölt magán olvasmánnyal. A feladvány dispositiója az iskolában megbeszélendő, de a földolgozás lehetőleg a tanuló szabad munkája legyen.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Olvasmányok. *A Zrinyiász*, Arany balladái és *Ars poétikája*, Vörösmarty *Két szomszédvára*, szemelvények lyrai költőkből (Balassa Csokonai, Berszenyi, Tompa, Petőfi) Sophocles *Oedipus király-a* vagy más tragédiája, Kisfaludy K. *Kérői*.

b) Poétika. A költői műfajok ismertetése.

c) Írásbeli dolgozatok mint az V. osztályban.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Olvasmányok. A tárgyalt írók és költők nevezetesebb művei otthon és az iskolában. A rájuk s korukra vonatkozó művelődéstörténeti és esztétikai tanulmányok.

b) Irodalomtörténet. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-ig. A régibb korok összefoglaló áttekintése után részletesebben tárgyalandók: Kazinczy és a nyelvújítási harcz, Berzsenyi, Csokonai, Kármán, Kölcsey és Kisfaludy S.

c) Írásbeli dolgozatok. Havonként egy házi dolgozat, tekintettel az irodalomnak nemcsak történeti, hanem rethorikai és poétikai oldalára is.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) Irodalomtörténet. A magyar nemzeti irodalom fejlődésének ismertetése 1820-tól. Részletesebben tárgyalandók: Kisfaludy K., Vörösmarty, Eötvös, Kemény, Szigligeti, Tompa, Petőfi, és Arany. A magyar nyelv rendszerének áttekintése.

b) Olvasmányok

c) Írásbeli dolgozatok

} mint a VII. osztályban.

Jegyzet. A stylus fejlesztésére a négy felső osztályban különös gond fordítandó.

III. Német nyelv és irodalom.

Cél: a) Biztos nyelvtani ismereten alapuló megértése az újabb német irodalom kiválóbb műveinek.

b) Azon képesség, hogy a tanuló valamely az oktatás köréből vett tárgyról német nyelven helyesen írni és beszélni tudjon.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Egyszerű mondat, mondatrészek, declinatio, a conjugatióból a főigealakok és azoknak ragozása. Szótanulás, főleg tárgyi csoportokban.

II. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Összetett mondatok. Az igeragozás teljesen. A partikulák. Szótanulás főleg etymologikus csoportokban.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A mondattan befejezése behatóan, a mellé- és alárendelt mondatok, az igeidők és módok használata. A szóképzés elemei. Sajátos német kifejezések és synonymák egybeállítása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A rendszeres nyelvtan ismétlő áttekintése. A német verstan elemei.

Jegyzet: 1. Mind a négy osztályban havonkint egy házi és egy iskolai dolgozat.

2. Mind a négy osztályban szóbeli fordítások magyarból németre és viszont; kisebb, főleg költői darabok betanultatása.

3. Mind a négy osztályban, míg a gramatikai tanítás foly, a magyar olvasó könyvekkel kapcsolatos, tartalmilag rokon, de alakilag könnyebb irányú német olvasókönyv használandó. Ezenkívül olvasmányul ajánlatos a IV. osztályban válogatott darabok Hebbel *Schatzkästlein*-éből és Herder *Cid*-jéből.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra. VI. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A nyelvtani ismeretek szorgalmas ismétlése mellett nagyobb prózai és költői szemelvények olvasása, tekintettel a magyar nyelvi rethorikai és poétikai oktatásra. Havonkint 2—2 írásbeli dolgozat egy-egy házi és egy-egy iskolai.

Nagyobb költői olvasmányul: *Schiller* vagy *Shakespeare* egyik drámája.

Jegyzet: A tanítás lehetőleg német nyelven is történik.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Lessing, Goethe és Schiller életének és munkásságának ismertetése és evvel kapcsolatban, egyes műveik részben iskolai, részben házi olvasása; pl. Lessing: *Emilia Galotti*, *Minna von Barnhelm*, a *Hamburgische Dramaturgie*-ből és a *Laokoón*-ból (válogatott fejezetek). Goethe, Schiller: *románcozok és balladák*, *Hermann und Dorothea*, *Egmont*, *Dichtung und Wahrheit*, *Tell*, *Jungfrau von Orleans*, *Wallensteins Tod*, *Maria Stuart*.

Havonkint egy önálló írásbeli házi dolgozat.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Az előbbi osztály tananyagának folytatása és befejezése. A német tudományos (történeti, philosophiai s természettudományi) irodalomból vett olvasmányok, tekintettel a reáliskolai tanulmányok körére. Költői olvasmány: Goethe: *Iphigenia* vagy Schiller: *Braut von Messina*. A német nyelvtan összefoglaló rendszeres tárgyalása.

Havonkint egy önálló házi írásbeli dolgozat.

Jegyzet. A tanítás a VII. és VIII. osztályban tulnyomólag német nyelven történik.

IV. Franczia nyelv s irodalom.

Cél: a) Biztos nyelvtani ismereten alapuló megértése az újabb franczia irodalom műveinek.

b) Azon képesség, hogy a tanuló valamely az oktatás köréből vett tárgyról szóló magyar szöveget francziára helyesen fordítani tudjon és a franczia nyelv szóbeli használatában lehető jártasságot nyerjen.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Olvasás, az egyszerű és bővített mondat, a mondat alapján az alaktan elemei: a névszók; a segédigék, és a rendes rangozású igék. Szótanulás tárgyi csoportokban.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Az összetett mondatok; az alaktan folytatása; a rendhagyó igék. A módok és idők használata; a részesülők; a határozók; a partikulák; a szóképzés elemei. Szótanulás etymologikus csoportokban. Synonimák és gallicismusok.

Jegyzet. 1. Mind a két osztályban a grammatikai oktatással kapcsolatos szóbeli fordítások magyarból francziára és viszont. Hetenkint egy házi vagy iskolai írásbeli dolgozat (fordítás). Kisebb, főleg költői darabok betanulása.

2. Mig a grammatikai tanítás tart, a magyar olvasókönyvvel összefüggő, tartalmilag rokon, de könnyebb irányú franczia olvasókönyv használandó.

V. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Rendszeres franczia nyelvtan. Olvasmány és tanulás, mint a megelőző osztályokban. Az olvasmány alapján szó- és írásbeli gyakorlatok

fordítások magyarból francziára és viszont. Két hetenkint egy házi írásbeli dolgozat.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

A nyelvtani ismeretek szorgalmas ismételése és kibővítése mellett, a francia styl ismertetése megfelelő olvasmányok által, tekintettel a magyar nyelvi retorikai és poétikai oktatásra. A francia verstan elemei. Szó és írásbeli gyakorlatok, mint az V. osztályban. A tanítás lehetőleg francia nyelven is történik.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az újabb francia irodalom főbb képviselőinek ismertetése, műveikből vett szemelvények és egy-egy teljes műnek olvasása által. Nagyobb költői olvasmányul ajánltatik; Corneille-től: *Cid*; Racine-től: *Britannicus* vagy *Athalie*; Molière-től: *Les femmes savantes* vagy *le Misanthrope*. Havonkint egy önálló írásbeli dolgozat.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az újabb francia irodalom főbb képviselőinek folytatólagos ismertetése, tekintettel a tudományos (történeti, philosophiai és természet-tudományi) irodalomra is, havonkint egy önálló írásbeli dolgozat. A francia nyelvtan összefoglaló rendszeres ismételése.

Jegyzet. A tanítás a VII. és VIII. osztályban nagyjából francia nyelven történik.

V. Bölcsészeti előtan.

Cél: A benső tapasztalat közönséges tényeinek áttekintése és a gondolkodás törvényeinek s módszereinek ismertetése, főtekintettel a bizonyító és feltaláló gondolatmenetre.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A psychologia és logika elemei. A testi és lelki élet különbsége. A lelki jelenségek főbb csoportjai. Az értelmi fejlődés. A logikai formák. A tudományok fölosztása és a főbb módszerek.

VI. Földrajz.

Cél: A föld természeti és állami viszonyainak általános ismerete.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A földgömb megismertetése és azon a geographiai alapfogalmak (világtájak szárazföldek, tengerek, szigetek, félszigetek stb.) megmagyarázása. Tájékoztatás a földgömbön és a térképen (térkép-olvasás). Európa államai Magyarországból kiindulva, kiváló tekintettel természeti viszonyaira.

II. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A többi földrész ismertetése, kiváló tekintettel népeikre és termékeikre.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az osztrák-magyar monarchia politikai földrajza és Európa főbb államainak ismertetése.

VII. Történelem.

Cél: Az egyetemes történet összefüggő áttekintése és a magyar történetnek a művelődéstörténettel egybekapcsolt ismerete.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Magyarország történetének áttekintése.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az ó-kor története, különösen a görög és római történet a nyugotrómai birodalom bukásáig.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az új-kor története a francia forradalomig.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A legújabb-kor története a francia forradalomtól, a politikai földrajz ismertetésével.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Magyarország története, tekintettel a műveltségi és alkotmányi viszonyokra.

VIII. Matematika.

Cél: Biztosság a közönséges számokkal való számolásban. A matematika elemeinek összefüggő ismerete és lehető önnállóság azoknak alkalmazásában.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

A tizes számrendszer. A négy számolási művelet egész számokkal. Az egész számok oszthatósága. Számolás közönséges és tizedes törtekkel. A métermérték ismertetése. Időszámolás.

II. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Számolási rövidítések. Számtani műveletek korlátozott pontossággal. Az arányosság fogalma. Geometriai viszonyok és arányok. Egyszerű hármasszabály. Az olasz számolásmód. Százalékszámolás.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Összetett hármasszabály. Kamatszámolás köznapi és kereskedelmi alkalmazásokkal; határidő-számolás; láncszabály; az arányos osztás; egyszerűbb elegyítési feladatok megfejtése; a legfontosabb külföldi pénznemek megismertetése és átszámítása; a váltók leszámítása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Bevezetés az algebrába. Összeadás és kivonás egész számokkal; sokszorozás egész számokkal, kiterjeszkedve a kéttaguak négyzetének és köbének képzésére. Osztás egész számokkal; a geometriai haladvány mint osztási eredmény; ugyanazon műveletsorozat tört számokkal. Az elsőfoku egyenletek egy ismeretlennel, kiterjeszkedve az arányok tanára.

V. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

a) Első foku egyenletek két és három ismeretlennel. Kéttaguaknak magasabb pozitív egész hatványi (Pascal-féle háromszög). Számtani haladvány. Négyzetgyök és az ismeretlenek kiszámítása másodfoku egyenletekben; köbgyök; számolás gyökjelekkel.

b) Planimetria.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

a) A hatványozás általánosítása (negatív kitevők és alkalmazásuk a tizes számrendszerben. Számrendszerek: tört kitevők.) A logaritmu-

sok. A Brigg féle logaritmusok; műveleti szabályok; logaritmusok kiszámítása és számolás logaritmusokkal.

A geometriai haladványok elmélete és alkalmazásai; kamatos kamatszámítás; kölcsönök törlesztése.

b) Trigonometria, stereometria, (a szögletes testek ismertetése).

VII. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

a) A másodfoku egyenletek teljes elmélete; a harmadfoku egyenletek megoldása. Végtelen geometriai haladvány. Határozatlan elsőfoku egyenletek. A kapcsolástan elemei és a binomi tétel pozitív egész hatvány-kitevőkre.

b) Stereometria (a gömbölyű testek ismertetése). A sphärikus trigonometria. Algebrai kifejezések graphikus ábrázolása. A pont koordinátái. Az egyenes és a kör egyenletei.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Analytika geometria. Az egyenes és a kör részletesebb tárgyalása; geometriai helyek; a kúpszeletek egyenletei. A mathematika rendszeres ismételése.

IX. Természettan.

Cél: A természet tárgyainak szemlélése és az élet jelenségeinek megfigyelése alapján azon törvények ismerete, melyek a természet három országában főleg szerepelnek. Magyarország legközönségesebb ásványainak, növényeinek és állatainak, valamint egyes világrészek jellemző állatainak és növényeinek ismertetése. Földünk szilárd kérgének alkotása, változásai és a szerves élet fokozatos fejlődésének korszakai.

A tananyag felosztása.

I. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Az első harmadban a fontosabb gyümölcsfák és a házi állatok szemléltető ismertetése. A II. harmadban a téli zöld fenyők; az emberi lakások közelében és a mezőkön tartózkodó emlős állatok. A tavasz kezdetén a viritó növények ismertetésével a virágos növények testrészei. A III. harmadban a virágos növények folytatása; az erdei állatok és a házi szárnyasok.

A földrajzi oktatás szempontjából a megfelelő állatok és növények.

II. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Majmok, tengeri emlősök, erszényesek. Madarak, tartózkodáshely szerint csoportosítva rokonaikkal együtt. Teknős béka, krokodil, gyík, kigyók, béka, halak, csiga, kagyló, rovarok, pók, rák, százlábu, giliszta, koráll, csillagállat. Tavaszkor a viritó fák és bokrok ismertetése. A földrajzi oktatás kiegészítéseül a megfelelő állatok és növények.

V. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Növénytan. A virágos növények morphológiája; a gyümölcsformák. A mikroskop alkalmazása a növények szerkezetének tanulmányozásában; a sejt, a szövetek, az edények. A növény élete. Az osztályozás és csoportosítás elvei; a kettős nomenclatura. A virágtalan növények legfontosabbjai. Linné rendszere (Jussieu, De Candolle, Endlicher rendszerének vázlata). A virágos növények főbb csoportjai, kiváló tekintettel a magyarországiakra. Az egyes növényregiók vázlata.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Állattan. Az állatok testének szerkezete és élete a szervek leírásával az ember megfelelő szerveinek bővebb tárgyalása alapján. Az állattörzsek (typus) főbb csoportjai, különös tekintettel a Magyarországon élő közönségesebb állatfajokra. A gerinczesek tárgyalásának alapját az ember képezi; az emlősök s különösen a főemlősök (primates) csoportjában az ember testviszonyai anthropologiai szempontból tárgyalandók, vonatkozással az emberfajtákra és a hozzá legközelebb eső állatokra.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Ásványtan. A krystallographia rövid ismertetése. Jellemző physikai és chemiai sajátságok. Az iparban és a közéletben előforduló fontosabb ásványok ismertetése, különös tekintettel a hazai és más országai nevezetesebb lelőhelyekre. A geológiából: a föld mint bolygó, a felületének változására befolyó tényezők. A kőzetek. A szerves élet fejlődésének korszakai a jellemző állatok és növények szerint.

X. Természettan.

Cél: A természeti tünemények kísérletek alapján felismerhető és az elemi matematika segítségével formulázható törvényeinek ismerete, kiterjeszkedve a kosmikus tüneményekre.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

a) A physika azon fejezetei, melyek a physikai és matematikai földrajznak és a chémiának megérthetésére szükségesek. A főbb erők;

nehézség, cohaesio és afinitas fogalma. A halmazállapotok jellemzése és a szilárd, folyós gáznemű testek tulajdonságai. A hő tűnényei. A fény visszaverődése és törése. A delejesség és villamosság tűnényei.

b) A matematikai és physikai földrajzból a legszükségesebb elemi ismeretek.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 4 óra.

Kísérleti alapon és elemi mennyiségtani bizonyításokkal: a mechanika, a hangtan és a fénytán.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Kísérleti alapon és elemi mennyiségtani bizonyításokkal: a hőtan, a delejesség és villamosság tana. A kosmographia elemei.

XI. Vegytan.

Cél: Bemutatott kísérletek alapján az elemeknek, a fontosabb vegyületeknek, valamint a nevezetesebb chemiai fogalmaknak és tűnényeknek ismertetése.

A tananyag felosztása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Bevezető rész. A közéletben előforduló ismeretesebb anyagokból mint a levegő, viz. konyhasó, mézskő, agyag, bor, eczet, vérlugsó stb., kiindulva a fontosabb szervetlen és szerves vegyületeknek megismertetése.

V. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A gáznemű vegyületeknél mutatkozó térfogati és súlyviszonyoknak kísérletek által való bemutatása, a vegysúly. a chemiai valentia és aequivalentia, valamint a vegyület, elegy és keverék fogalmainak megállapítása, a chemiai formuláknak megismertetése. A bázis, sav és só fogalma. A minőleges és szinképelemzés módszereinek valamint a térfogat és súlyelemzés lényegének megismertetése.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 3 óra.

Az úgynevezett szerves vegyületek közül a cyánvegyületek, a nevezetesebb szénhydrogének, alkoholok, savak, aetherek, alkaloïdák, a cserző és proteinanyagok. Az égés és erjedés tűnényei.

XII. Rajzoló és ábr. geometria.

Cél: A legfontosabb geometriai tételek ismerete és alkalmazása a geometriai rajzolásnál módszeresen vezetett szemlélet és constructiv rajz alapján; az ábrázoló geometria alapvető feladatainak biztos ismerete és alkalmazása egyszerű műipari tárgyak ábrázolásánál és árnyékaik meghatározásánál.

A tananyag felosztása.

A) Rajzoló geometria.

I. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Planimetriai alaktan. A legegyszerűbb síkidomok u. m. a három-, négy-, és sokszögek és a kör leírása. A congruentia, symmetria és hasonlóság fogalmának megállapítása. Az egyenes vonalú idomok területe.

Geometriai diszítmények a táblákra rajzolt minták után adott méretek szerint körzővel és vonalzóval; — utóbb megfelelő szabadkézirajz.

II. OSZTÁLY, hetenkint 5 óra.

Stereometriai alaktan. A legegyszerűbb testek u. m.: a kocka, hasáb, gúla, henger, kúp, gömb leírása. Az egyenes testek hálójának készítése. A congruentia, symmetria és hasonlóság fogalmának megállapítása. A síklapú testek felülete és köbtartalma. Az egyszerűbb síklapú testek és kombinációiknak távlati vagy axonometriai ábrázolása.

A geometriai diszítményrajz folytatása rendszeresen haladó táblái minták után adott méretek szerint körzővel és vonalzóval, utóbb szabad kézzel; nevezetesen az egyenes és ferdeszögű maeander egyszerűbb alakzatai. A középponti sugárrendszerbe foglalt symmetrikus idomok. Köríves combinatiók a négyzetben és körben.

III. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Constructiv planimetria. a) Egyenes vonalú idomok. Az egyenes vonalra és a szögre vonatkozó alapvető szerkesztések. Egyenes vonalú idomok szerkesztése és másolása a congruentia és hasonlóság alapján. A geometriai diszítményrajz folytatása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Constructiv planimetria b) Görbe vonalú idomok. A körre vonatkozó alapvető feladatok, körívekből alakuló vonalak és

diszitmények. A kúpszeletek, cycloisok és az Archimedes-féle csigavonal rajzolása. A gyakorlati felmérés egyszerűbb feladatai. A helyszinrajzolás elemei.

B) *Ábrázoló geometria.*

V. OSZTÁLY, hetenként 2 óra.

A szükséges stereometriai tételek esetről-esetre szemléleti alapon való tárgyalása.

a) *Orthogonalis vetítéstan.* A pont, határolt egyenes, síkidomok és síklapú testek (kocka, hasáb, gúla) egy és két képsíkon való ábrázolása könnyebb helyzetekben. Idevágó egyszerűbb épületrészek ábrázolása.

VI. OSZTÁLY, hetenként 2 óra.

A térelemek ábrázolása és viszonylagos vonatkozásaik, tekintettel a megfelelő árnyékszerkesztésekre. A képsíkok és téralakok helyzetváltoztatásai.

VII. OSZTÁLY, hetenként 2 óra.

Síklapú testek ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszései, kifejtésük; megfelelő árnyékszerkesztések. Görbelapú testek (kúp, henger, gömb és forgó test) ábrázolása, síkkal és egyenes vonallal való átmetszései; érintő síkjaik, megfelelő árnyékszerkesztések. Alkalmazások a gyakorlat köréből.

VIII. OSZTÁLY, hetenként 2 óra.

d) *Perspectiva.* A forgási testekre vonatkozó árnyékszerkesztések; az axonometrikus képek szerkesztései. Az eddig tárgyalt idomok ábrázolásai az egyszerűbb módszerek szerint. Alkalmazások a gyakorlat köréből. A legegyszerűbb geographiai fókuszálzatok szerkesztése.

XIII. Szabadkézi rajz.

III. OSZTÁLY, hetenként 2 óra.

Cél: A szép iránti érzék felébresztése és művelése. A térbeli szemlélet és szemmérték fejlesztése. A műszaki ügyesség és ábrázoló képesség fejlesztése és gyarapítása.

A tananyag felosztása.

III. OSZTÁLY, hetenként 2 óra.

Diszitményi alaktan. Köríves kombinációk a négyzetben és körben. Hullám-, kígyó-, csigavonalak és kombinációik. Az óvális. Sty-

lizált levelek és virágok, melyek díszítményi motívumok gyanánt szolgálnak, mint a borostyán, tölgyfa, szőlő, akanthus, pálma levele, a lotos virága stb.

Egyszerű görög síkdiszítmények: palmetta stb. A stylnek és stylisationnak a tanulók képességéhez mért magyarázata. Egyszerűbb alakoknak emlékezetből való rajzolása.

IV. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Díszítményi alaktan. Színezésre alkalmas síkdiszítmények rajzolása és színezése; görög, arab, pompéji, renaissance stylben. A maeander összetettebb alakzataiban; fonadékdíszek, levél- és virágszalagok. Egyszerű domború ékítmények körrajzban. A stylfajok folytatólagos magyarázata. A szintan és színbeli összhang elemeinek fejtegetése. Emlékezetből való rajzgyakorlatok.

V. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Természet utáni rajz. Mértani testminták és testmintacsoportok távlati rajzolása, szemléltető módon előbb körrajzban utóbb árnyékolva.

Egyszerű domború ékítményminták rajzolása körrajzban és egyszerűen árnyékolva. Szemléltető magyarázatok a távlattan és árnyéktan köréből. Emlékezetből való rajzgyakorlatok.

VI. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Domború ékítmények rajzolása teljes árnyékolással. Az emberi fejek rajzolása jó lapmintákról a szokásos felosztással, a részek arányainak magyarázata kíséretében.

VII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

Gazdagabb domború ékítmények, stylszerű oszlopfők, pillérek, párkányok, konsolok ábrázolása különféle rajzmodorban. Közben az emberi fejnek válogatott rajzminták (esetleg jó mesterek reprodukált rajzai) nyomán való másolása.

VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A VII. oszt. tananyagának folytatólagos gyakorlása, féldomború és domború fejek rajzolása előbb körrajzban, utóbb teljes árnyékolással stb.

XIV. Szépirás.

I. OSZTÁLY, hetenkint 1 óra.

Folyó magyar és német írás.

II. OSZTÁLY, hetenkint 1 óra.

Folyó magyar írás, tervi írás (ronde- és blockírás).

XV. Tornázás.

Cél: Rendszeres gyakorlatok által az ifjúság testi erejének, ügyességének összehangzatos fejlesztése és egészségének fentartása.

A tananyag felosztása.

I—IV. OSZTÁLY, hetenkint 2—2 óra.

A tanítás az osztálytornázás rendszere szerint vezetendő.

A) Rendgyakorlatok. a) katonai rendgyakorlatok a m. k. honvédségi „gyakorlati szabályzat” szerint: sorfelállítás, igazodás, fedezés, fordulatok helyben és járás közben, rendek- és kettős rendekbe fejlődés, kanyarodás.

b) tornázási rendgyakorlatok: sornytítások, mellé-, elé- és mögésorakoztatás, körzések, kör-, szög-, csiga-, kigyó- és ellenvonulások) kanyarodások ($\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ és a közép körül).

B) Szabadgyakorlatok. 1) Az állások (kivéve a vivóállást és a fekvések; 2) a tag-szabadgyakorlatokból az egyszerű és könnyebb összetett mozgások. E gyakorlatok könnyű kézi szerekkel is végzendők (fabot, rúd, súlyzók,); 3) tovább haladási gyakorlatok: a járások (különös tekintettel a katonai járásra) műjárások, futás (fokozatosan 5—10 percig) és egyszerű szökdelések; 4) a birkozási gyakorlatokból: az előkészítő birkózás és végre 5) társas szabadgyakorlatok kettésével és hármasával.

c) Szergyakorlatok. Magas- és távolugrás, mélyugrás (egy test magasságnyról). Rohamugrás, lengő kötélugrások, bakugrás (III. IV. oszt.), vegyes ugrások a kápákkal ellátott támaszfán. Mászás függélyes és rézsútos póznán, kötelen és árboczon. Gyakorlatok függésben a rézsútos és vízintes létrán, fokos árboczon fel- és lemenésben, alacsony nyujtón vegyes függésben és támaszban, korláton csak feszítő támaszban és függésben, gyűrűhintán függésben.

D) Játékok. Labdázás, farkas és bárány, körfutás, szökdelőkör stb.

V—VIII. OSZTÁLY, hetenkint 2 óra.

A tanítás csapatokban (erő és ügyesség szerint beosztva) történik. A csapatvezetők hetenkint egyszer külön képeztetnek.

A) Rendgyakorlatok. a) A katonai rendgyakorlatokból a szakasz felállítása és egyszerű mozdulatai gyors lépés és futás közben is gyakorlandó. (I. gyak. szabályz. II. fej. b) A tornázási rendgyakorlatokból az I—IV. osztályban felsorolt rendgyakorlatok lehető változatos összetételei, melyek mint felvonulások a sortest alakítására s különösen a szabadgyakorlatok kivitelére alkalmasak.

B) Szabadgyakorlatok. 1) Állások és taggyakorlatok különféle összetételekben, szigorú tekintettel a plastikai alakzatra, a gyors

mozgásra és — nehezebb kézi szerek használata által — az izmok fokozott működésére (A kézi szerek súlyzók, vasbot, buzogány). 2) A továbbhaladási gyakorlatok, összekötve taggyakorlatokkal egymásután és egy időben kitartó futás 15 perczig, gyors futás 125 méter távolságra gyakorlandó. Szökdelések álláscserével és kargyakorlatokkal. 3) A szabad birkózás különféle nemei. 4) Társas gyakorlatok: gulák, csoportzatok.

C) Szer gyakorlatok. Magas- és távolugrás (szilárd akadályokon is át, kézi szerekkel is). Mélyugrás állásból és függésből ($1\frac{1}{2}$ —2 test magasságnyirol). Rohamugrás (a deszka 60 fokig emelhető). Rúdugrás, bak- és lóugrások. A mászás nehezebb nemei, kitartó mászás. Gyakorlatok a rézsütös és vízszintes létrán (a felső oldalán is). Magas nyújtón az alapgyakorlatok, alacsony nyújtón alugrások. Korláton nyik-támaszban is, gyűrűhintán függésben és támaszban.

Kivánatosak az ugróasztalon és rugódeszkán való gyakorlatok, továbbá a gerely- és kődobás, a súlyemelés és a korong (discus)-vetés.

D) Kirándulások alkalmával a labdázás, kitartó járás, lovagjátékok és a természeti akadályok legyőzése, különösen gyakorlandó.

Az órák táblázatos kimutatása.

Sor-szám	T a n t á r g y	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Össze-sen
1	Vallástan	2	2	2	2	2	2	2	2	16
2	Magyar nyelv s irodalom .	5	5	3	3	3	3	3	3	28
3	Német nyelv „	5	4	3	3	3	2	2	2	24
4	Francia nyelv „	—	—	5	5	4	4	3	3	24
5	Bölcsészet	—	—	—	—	—	—	—	3	3
6	Földrajz	3	3	—	3	—	—	—	—	9
7	Förténelem	—	—	3	—	3	3	3	3	15
8	Mathematika	3	4	3	4	5	4	4	3	30
9	Természetrájj	2	2	—	—	2	3	3	—	12
10	Természettan	—	—	3	—	—	—	4	5	12
11	Vegyten	—	—	—	2	2	3	—	—	7
12	Rajzoló és ábrázoló geom.	5	5	2	2	2	2	2	2	22
13	Szabadkézi rajz	—	—	2	2	2	2	2	2	12
14	Szépírás	1	1	—	—	—	—	—	—	2
15	Tornázás	2	2	2	2	2	2	2	2	16
	Összesen . . .	28	28	28	28	30	30	30	30	232
	Osztályonkint hány tan-tárgy?	9	9	10	10	11	11	11	11	

II.

Iskolai ünnepélyek.

A sopronyi főreáliskola f. é. jun. 8-án hazánk újabb történetében korszakot alkotó koronázási nap évfordulóján két ünnepet ült:

Ő cs. és apostoli királyi felségének I. Ferencz József szeretett királyunk mult évi látogatásának alkalmából állított emléktáblának leleplezését és az önképző-olvasó kör záró gyűlését, melyen a koronázási cselekmény rövid méltatása után a kör vezetője Ujvári Béla tanár az évi működésről való jelentését felolvasta, a pályadijt nyert művek czimeit kihirdette és jelentést tevő a jeligés levelek felbontása után a nyertes szerzőknek a díjakat kiosztotta.

Az ünnepély a sz. misén bemutatott hála után reggeli 9-kor vette kezdetét az egész tanuló ifjúság, számos tisztelt vendég és tanügy-barát jelenlétében.

A leleplezési ünnepély műsora következő volt:

1. Honfidal, énekelt az iskolai ifjúság.
2. Ünnepi beszéd, írta és olvasta dr. Kárpáti Károly.
3. Alkalmi óda, írta Latkóczy Mihály, szavalta Jankó Sándor VII. osztály tanuló.
4. Hymnus, énekelt az iskolai ifjúság.

Tisztelt ünneplő Társak!

Há a képzelet merész szárnyán lelkem elé varázsolom azon nemzeti ünnep fényét és fenségét, mely e város falai között most egy éve lefolyt; akkor szívem hevesebben lüktetve újból azon magasztos érzelmek hullámain reng, melyek ez emlékezetes napon mindnyájunkat egyaránt lelkesítettek.

Lehullott már a természet dermedtő bilincse akkor; az ég mosolyogva küldé le melegítő sugarait; gyenge harmat csillogott üde virágon, falevélen.

Ébredt a természet s a mi szívünkben is nyíltak virágok: a honszeretet, a polgári erény s alattvalói hűség hervadhatatlan virágai.

Mint mikor a szerető anya s gyermekek epedve várják a hazatérő gondos családapát, nyugtalanul s remegve lesik ismert lépése hangját és ha megérkezik, repeső örömmel borulnak kebelére és átölelik gyengéd karjaikkal: ép oly édes epedéssel, ép oly égő vágygyal lestük mi is azon idő elérkeztét, melyben Felséges Királyunkat, a magyar nemzet szeretett Atyját, városunk falai között üdvözölhetjük.

Az utcákon hullámozott az ünneplő sokaság; vigan lobogtak a futó szellőben a nemzeti zászlók beláthatatlan sorai.

Őszinte és osztatlan vála az öröm a lakosság minden rétegében.

A kis gyermek, ki még dadogva is alig tudja kimondani nevét; az agg, kinek gyenge testét alig bírja vonszolni roskadozó lába; a szegény, ki mai napon elfeledi nyomora kinjait: mind egyaránt örömmünnet ültek e napon; mert szájról-sájra szállott azon emelő hir: jön a Király!

S midőn elérkezék az ünnepélyes bevonulás pillanata, midőn a nép szemtől-szembe láthatá dicső fejedelmét, kihez jó és balsorsban egyaránt igaz szívvvel vonzódik: akkor ezer és ezer ajakról felharsant a lelkesedés éltető szózata, mely megszire megremegteté a levegőt maga körül, s mely most is, e nap emlékünnapján, kellemesen visszhangzik keblünk belsejében.

A szeretet kapcsa, mely az Uralkodót hű népéhez csatolta, azóta még inkább megszilárdult s azért, bárha ma Felséges Királyunk látogatásának emlékét ünnepeljük csupán, ép oly élénken, ép oly őszintén érezzük ez ünnep fontosságát, mint akkor, midőn sudár-alakja köztünk, honfitársai között, jár vala.

De itt önkénytelenül eszembe tolúl a kérdés: honnan ez őszinte szeretet, e ragaszkodó hűség, e rajongás és lelkesedés, melyben Felséges Királyát részesíti a magyar?

Erre a mily egyszerű, ép oly könnyű is a felelet: mert Őbenne az uralkodó és az ember erényei a legszebb harmoniában egyesülnek.

Mint fejedelem még fiatalon és a legválságosabb pillanatban foglalta el a magyar trónt, mely előde alatt erősen megingott, befolyásolva haza-ellenes tanácsosai hizelgő szavaitól.

De ő nem nyugodott addig, míg le nem rázá magáról a bilincseket, melyek akarat-erejét földhöz szegezve tarták; nem nyugodott addig, míg nemzetének rokonszenvét, szeretét ki nem vívá; míg a nemzetnek minden alapos kérelmét atyai figyelemmel meg nem hallgatá s annak érvényt nem szerze; nem nyugodott addig, míg békejobbát nem nyújthatá a magyar nemzetnek, hogy azt a porból, hová ádáz ellenei sujták, a nemzeti szabadság magasabb régióiba fölemelje s uj életre serkentse; nem nyugodott addig, míg mindezt el nem érheté; mert hatalmával szive jóságát egybe tudta kapcsolni.

Államférfiúi bölcsesség és uralkodói mérséklet párosult benne akkor, midőn a fejedelmi hatalom alapját, támaszát nem erődökben és laktanyákban, nem ágyukban és fegyverekben, hanem népei szabadsá-

gában, hűségében és szeretetében is kereste, melyek nélkül áldásdúsan uralkodni nem lehet.

Ünnepélyesen megesküvék a haza szabadságára s királyi szavát mai napig nem csak hiven megtarotta, hanem annak megszilárdításán is hazafias erélylyel közreműködik.

S minthogy jól tudja, hogy az igazi szabadságnak feltételei: a törvény iránti tisztelet és a kötelesség nemes tudata; azért, míg egyrészt Ő maga is tiszteli a törvényt ércszavában, s a leglelkiismeretesebben teljesíti uralkodói kötelességeit, másrészt szigorúan megköveteli, hogy a nemzet minden egyes tagja feltétlenül hódoljon a törvény intézkedéseinek s minden honpolgár buzgó odaadással éljen hivatásának.

Csak ily egyetértő, összhangzatos működés szülhette azon kölcsönös bizalmat, melyet az Uralkodó népébe s viszont a nép Uralkodójába helyez; azon bizalmat, a melyből kölcsönös rokonszenv üdítő forrása fakad.

Államférfiúi bölcsesség és uralkodói mérséklet, a szabadság rendíthetetlen szeretete, a törvény feltétlen tisztelete, az igazság érvényre juttatása: ezek azon magasztos eszmék, melyekkel Felséges Királyunk az uralkodó ház dicsőségét és hatalmát növelni, a magyar népet pedig nagygyá és boldoggá tenni akarja.

De Felséges Királyunk nemcsak fejedelemnek nagy, hanem embernek is az.

Nincs közöttünk egy sem, ki a polgári erényeket oly mértékben egyesíthetné magában, mint épen Ő.

Szívét a haza szent szerelme dobogtatja, melynek gyökerét Arany szavaiként vérrel öntözgetik s melynek gyümölcse a szabadság.

Minden szavával, minden tettével, mely hazánkat, nemzeti életünket érinti, azt iparkodik bebizonyítani, hogy teljesen igaza volt halhatatlan költőnknek, mikor hirdeté: „a legelső magyar ember a király!”

S míg keblét a honszerelem szent tüze hevíti, szemében a részvét könye csillog.

Ha az árvák térdre hullva könyörögnek, az özvegyek siralmas panaszokkal esedeznek előtte, nyájas szelidséggel hajol a szerencsétlenek felé, megindultán vigasztalja a szenvedőket s készséggel nyújtja feléjük adakozó kezét, pazarúl szórva fejedelmi kincseit, hogy enyhítse az inségesek gyötrelmeit s letörölje nyomor-fakasztotta könyveiket.

És a részvéten s a vele járó jótékonyságon kívül jellemének egyik főke: a szorgalom és munkásság.

Nincs nehezebb hivatás e földön az uralkodásnál; mert ki milliók sorsát veszi vállaira s feladatát közmegelégedésre kívánja megoldani, az örökre lemondott a nyugalom élvezetéről, az nem ismeri a pihenés gyönyöreit.

A haza és a honpolgárok ezernyi érdekei igénybe veszik az Uralkodó minden percét; mert az államgépezet kereke egy pillanatra sem

állhat meg a nélkül, hogy megszámlálhatatlan bajt és veszélyt ne vonjon maga után.

Ily szünetlen, ily örökös munkásság Felséges Királyunk élete is, melyben oly csodálatra méltó buzgalmat és kitartást tanúsít, hogy kidőlnek mellőle kipróbált tábornokok és miniszterek és mindazok, kik vele együtt a haza sorsát intézik.

És nemcsak a szorosan vett belső és külső politika ügyeiben tanúsítja ezen bámulatra méltó buzgalmat, hanem nemzeti művelődésünk, fejlődésünk minden egyes ágában, minden egyes mozzanatában is.

Nemcsak melegen érdeklődik nemzeti iparunk, kereskedelmünk, tudományunk, művészetünk, szóval: közművelődésünk iránt, hanem erélyesen elő is mozdítja annak haladását, felvirágzását királyi tekintélyének hatalmával, nemes áldozat-készségének imponáló erejével.

Mi sem kerüli el figyelmét, mit a nemzet szellemi és physikai munkaereje emlékeztet, nagyot s halhatatlant alkotni képes; mindent megtekint, pártol és dicsér, mi nemzeti szeilemünk nagyságát hirdeti; mindenkit buzdít, lelkesít s jutalmaz, ki önfeláldozólag működik a haza felvirágzásán.

S minthogy jól tudja, hogy a szabadságot, a jogot csak művelt nemzet képes igazán élvezni s hona javára fordítani, atyai gondoskodásának egyik kiváló tárgyát a nemzeti nevelés-ügy, a tanügy képezi.

A merre sorsa hívja, kötelessége szólítja, mindenütt megnyílnak előtte a tudomány csarnokai, melyekben szellemi kiképeztetést nyernek a nemzet ifju csemetéi, majdan a haza és a trón támaszai, oszlopai.

Vajjon lehet-e mindezek után csodálkozni, hogy enynyi erény díjában az alattvalói hűség szilárd alapján nyugszik fejedelmi trónja, melyet, ha a viharok meg is ingathatnak, de meg soha nem dönthetnek; lehet-e csodálkozni, hogy a koronás főt a nép igaz és őszinte szeretete övedzi körül; lehet-e csodálkozni, hogy tetteinek emlékét nagy szelleme iránt való hódolatból mindenütt kegyelettel megünnepelni sietnek?

Mi is, tisztelt Ünneplők, azért gyültünk itt ma egybe, hogy emlékét megünnepeljük azon reánk nézve nevezetes napnak, a melyen Felséges Királyunk intézetünket legmagasabb látogatásával kitüntette. Azért gyültünk itt ma egybe, hogy necsak felujítsuk lelki szemeink előtt ama nap magasztosságát, hogy necsak újból átérezzük a hazafias lelkesedés szent tüzét, hanem hogy intézetünk történetének ezen felejthetetlen napját kőbe vésve, megörökítve az utókornak átadjuk.

Hulljon le tehát e lepel!

Hadd hirdessék e néma kő arany betűi, hogy I. Ferenc József, Magyarország apostoli Királya szeretett király, hogy dicsőségének és hatalmának örvend és hódol az egész nemzet s vele együtt mi is, a midőn ez ünnepen a hűség és szeretet virágaiból font koszorúnkat hódolattaljesen teszszük lábaihoz.

Te pedig, kedves Ifjuság! csak fond szorgalmasan ezt a koszorút!

Polgári erényed: hűséget ápolni Királyod iránt, ki alkotmányos szabadságodnak legéberebb őre; polgári kötelességed: ragaszkodni Fjedelmedhez, ki tiszteletben tartja hazád törvényeit; s emberi hivatásod szeretni Uralkodódat, ki népe szeretét atyai szeretettel viszonzozza; ki dolgozik, fárad és munkál, javít és épít, büntet és kegyelmet oszt bölcsesége. igazságérzete és szívének legjobb sugallata szerint, melyekkel a Mindenható megáldá, hogy képessé tegye népei boldogítására. Jelszavatok legyen: Isten, Király, Haza! Lelketeket ezen fenséges három eszme vezesse szünetlen; éljete, de ha kell, vérrel se késsetek adózni értök! S ezen eszmékért való küzdelemben szálljatok diadalról diadalra honotok javára, királyotok üdvére, Istenetek dicsőségére. Most pedig rebegjétek el halhatatlan költőtökkel ezen magasztos imát:

Isten segíts! Királyok Istene!
Emeld fel hozzád a király szívét;
Értelme legyen, mint napod szeme,
Hogy végig lássa roppant helyzetét;
Hogy a ki fényben milliók felett van,
Legyen dicsőbb erényben, hatalomban!

És Te, magyarok Istene, ki hatalmas karoddal ezer éven át egész mostanáig épségben megtartád nemzetünket; ki annyi veszély között nem hagyád elveszni Árpád unokáit, tedd nagygyá és hatalmassá e népet, hogy annak

„.....mindenik nyomára
ragyogjon emberméltóság sugára!
Áldás a honra! Éljen a király!

Ó d a.

Mi zaj riadt e csöndes csarnokokban
A tudománynak hívei között?
Mi okozá, hogy minden, ami itt van
Oly ünnepi, oly díszbe öltözött?
Öröm világol az ifjú szemekben,
Öröm derül a férfiú szivekben;
Tanár, s tanítvány egy ígét rebeg,
Egy érzettől dobbannak a szivek.

E dísz, ez üdv okát ha titkon kérdem
Jelentősége távol elkerül,
A mig az emlék, a beszédes ajkú
A mult letűnt honába nem repül;
Beszél lezajlott fényes szép napokról,
Történetünk könyvében uj lapokról,

Miket elejthet a hálátlan ész,
De szívünk azt őrizni egyre kész.

Mert itt, a hol mi áhitattal állunk,
S szép multakon merengenünk lehet,
Itt állt dicső apánk és jó királyunk
Örülve hű alattvalók felett;
Itt nézte, mint fejlődik új reményben
A nemzedék, mely honfű-erényben
A multakat magában őrzi még,
De már jövő eszmékhez esküvék.

Itt látta, hogy a tudomány szavával
Hatalmat nem csak dönteni lehet,
Igaz tudás lesz bástya a királynak,
Aki szívével hódít sziveket;
A tudás szerény férfiát magának,
A trón biborját a tudás szavának
Átadva, a frigyek legszebbje ez:
Király, ki iskolákat felkeres.

És ő, akit atyánknak ismerünk fel
Hogyan fogadta hű szívünk szavát!
Miként a nap, mely percznyi sugarával
Parányi körben is sokat megáld;
Szívünk szavára szívével felelve,
Nem volt, ki abban megnyugvást ne lelne,
Hogy bár a trón távol van és magas,
A jó királynak még sem távol az.

Tanár, s tanítvány boldogan fogadta,
Mert tudta azt, hogy jó apát fogad;
Bár csöndes aggódás is volt szívükben
Ezer apró fogyatkozás miatt;
De mikor látták, mely lelkükbe jára,
Az aggódás eloszlott, mint a pára;
Hisz ott fénylett jóságos homlokán,
Hogy sokat ígér, s keveset kíván.

És a mikor már ott volt közepettük,
 S ajkán a tetszés szava megjelent,
 Bizóbb szemmel néztek bé a jövőbe,
 És szebbnek látták a munkás jelent;
 Elégedetten hogy mosolyga rájuk
 Elszlott minden gondjuk és hibájuk,
 Eljárt a percz és boldogan talált
 Egy iskolát és egy dicső királyt.

S ez iskolának falai közt, íme,
 E percz emlékét ünnepeljük itt,
 Nem a hízélgés titkos csalfa híme,
 Mely bennünket e szent csarnokba vitt;
 Nem az: őszinte szív emlékezése,
 Mely hív komoly, szives megünneplésre,
 Mire a férfi szive készen áll,
 Ha eszményében céljára talál.

Mert legfőbbje az igaz férfiúnak,
 Ha méltányolják lelke érdekét;
 Ha eszményi, miket kitüz magának,
 Isten, ember méltánylatát lelék;
 És a tanárnak nagyobb üdv mi lenne,
 Tanítvány nagyobb díjat miben lelne,
 Mint csüggni iskolája csarnokán,
 Hőn szeretett királya ajakán?

El sem felejtí ezt ez iskolában
 Egy szív se', hogy királyát látta itt,
 Emlékszik rá tanítvány és tanára
 Kiket pályájuk majdan elszakít;
 S ha ők is, nem felejtí majd e kölap,
 Melyen bevésve marad a dicső nap,
 S melyhez az ifjuság imája száll,
 Ha kéri azt, hogy éljen a király!

Latkóczy Mihály.

III.

Adatok a tanoda történetéhez.

1. Jelentés a lefolyt tanévről.

A tanulók felvétele az 1884/5. tanévre augusztus hó 30-án és szeptember 1. 2. és 3. napján történt reg. 8 órától 12-óraig. U. e napokon tartattak a pót- és javító vizsgálatok is. A rendes tanítás szeptember hó 4-én vette kezdetét.

A tanári testületben ez évben tetemes változások történtek: Ulber Mátyás és Rösch Frigyes, tanodánk veterán tanárai több mint 30 évi tanárságuk után a nmltgu vallás és közokt. m. kir. ministeriumnak 1884. szept. 15. k. 33544. sz. rendelettel véglegesen nyugalomba helyezettek és nyugdíjul egész fizetésök engedélyeztetett. Dr. Serényi a győri áll. főreáliskolához tétetett át; Albrecht János tr. az aradi gymnasiumhoz neveztetett ki. A soproni reáliskolához pedig Weinhardt Ferencz löcsei reáliskolai hely. tanár ugyanezen minőségben; Türr Lajos a fehérvári reáliskola hely. tanára rendes tanári minőségben helyezettek át. Dr. Fialowski Lajos, tanodánkknak 12 évig volt buzgó tanárát azon kiérdemelt kitüntetés érte, hogy a bpesti V. kerül. kir. kath. gymhoz helyeztetett át; tanintézetünk dörék szak-képzett tanerőt vesztett benne, a kit nem csak az iskola szorosabb ügye, hanem minden, a közmívelődéssel össze függő ügy is érdekelt. Így nem csak a tanoda hanem a társadalom is veszt távozásával; csak azon megnyugvásunk van, hogy alkalom nyílik új állomásán tehetségeit még fényesebben érvényesíthetni. Helyére Dr. Mika Károly r. tanár neveztetett ki, illetve helyeztetett át a pancsovai reáliskolától.

Egy váratlan, s épen azért annál szomorúbb csapás érte tanodánkat az által, hogy egyik kiváló, általános elismerést kiérdemelt buzgó fiatal és nagy reményekre jogosító próbaéves tanárt K ö p e D e z ő t a kérlelhetlen halál közölünk, a kik annyira szerettük, a rossz sorsnak egy véletlenje által kiragadta; a tanári testület benne fáradhatlan munkást, az ifjuság szerető, gyengéd mestert, a társadalom diszes, de szerény tagját veszíté. Nem egy fájós pillanatom volt, minthogy közvetítesemre jött Sopronyba; és így akaratlan eszközlője

voltam annak hogy ma, a helyett, hogy talán máshol lelte volna költőies álmai valósulását, ott nyugszik a hideg földben, távol hazájától, távol szeretteitől; nyugodjék békében; emlékünkhöz vele lészen!

A m. évi okt. 4-én mint Ő cs. és apost. királyi Felségének valamint november 19-én Ő Felsége a királyné nevenapjain a bemutatott hálaadó isteni tiszteleten a tanári kar és ifjuság részt vettek. Junius 8-án pedig a koronázási ünnepély 18-ik évfordulóján nevezetes ünnepélyt ültünk, miután e napon lepleztük le királyunk Ő Felségének múlt évi látogatásának emlékére felállított diszes táblát. Miután e jelentés más helyén az egész ünnepély le vagyon írva, itt csak annyit említünk fel, hogy az emléktábla tervezője ismert nevű rajztanárunk Hauser Károly úr, elkészítője pedig Mechle József helybeli kőfaragó, aki gyönyörűen kiválogatott rákosi kőből remekül készített mesterművet állított a nevezetes esemény megörökítésére. Fogadják mindketten a tanári kar és tanuló ifjuság nevében legőszintébb köszönetemet. — (lásd. II.).

Dr. Német Antal kir. tanácsos tanodánkat m. évi september hóban és f. é. mártius hóban látogatván meg, a tanításnak meghallgatása után a szertárakat megvizsgálta és értekezést tartott, melyen a tapasztaltakról való észrevételeinek jóakaratuszives s buzdító szavakkal kifejezést adott.

Junius hó 22. tartott érettségi vizsgálaton ngos Jónás Ödön műegyetemi tanár jelent meg mint kiküldött ministeri biztos. Az u. e napon tartott érettségi vizsgálaton Dr. Német Antal kir. tanácsos s főigazgató urat üdvözlöttük mint elnököt.

F. h. 9-én a tanuló ifjussággal kirándultunk a szomszéd brennbergi kőszénbánya telepre, a hol részben a bánya külső felszereléseinek megtekintésével, majd pedig szavalatok, játékok és énekekkel a kiválólag kedvező napot ifjúságunk kedélyéhez és szükségleteihez képest, kellemesen töltöttük el. Számos tanodai barát a nagyobb távolság és meleg daczára sem restelt kijönni, hogy az ifjuság pezsgésében gyönyörködjék.

Épen a tanév végéhez közel történvén Ő Exellentiajának Trefort Á. szeretett ministerünknek a magyar akadémia elnökévé volt megválasztása, a sopronyi tanár kar hozzá ezen újabb, az országra, a tanügyre és ezzel a tanári karokra is kiható kitüntetés alkalmából üdvözlő feliratot intézett.

Tanodánk működéséről a kül világnak is tartozván számot adni, azon felhívásnak, hogy az 1885. évi budapesti országos kiállításon is képviseltesse magát, szívesen engedtünk, tanítványainknak szabadkézi és mértanirajzait 4 nagy kötetben, úgy Hauser tanár által a szabadkéz rajz tömegoktatásához készített 30 nagy lapot küldtünk be. Reméljük, hogy ezen tárgyak tanodánk ügyekezését és a szaktanároknak a rajztanítás minden fokozatában való fejlődését tüntetik elő.

Végre pedig egy újabb, tanodánk felvirágoztatását még jobban előmozdító intézkedésről teszünk örömmel jelentést:

Ngos Patzenhofer Conrád czinfalvi czukorgyáros úr, aki minden alkalommal jelét adja annak, hogy minden közmívelődési és jótékonyági intézmény közelről érdekli, tanodánkat ismételten kitüntette, a mennyiben „Patzenhofer Conrád ösztöndíj” czimén egy 2000 frtos alapítványt tett, melynek évi 100 frtos kamatját egy kiváló, jó viseletű reáliskolai tanulónak adományozza Soprony város tanácsa, a tanári kar ajánlatára. Fogadja a nemeskeblű adakozó ezen szép adományért, úgy a tanuló ifjuság valamint a tanári kar legőszintébb köszönetét, és adja a Mindenható, hogy a mások gyermekein tett minden jó saját gyermekein százszorosan visszatérüljön!

2. Jótékonyági rovat.

a) Ösztöndíjasok.

1. Stefan Kálmán V. osztályu t. Rosenfeld-féle alapítvány	. 125	frt
2. Weiss Lipót IV. „ „ „	. 125	„
3. Jerman József III. „ „ „	. 125	„
4. Deutsch Miksa II. „ „ „	. 125	„
5. Hasenauer Emil I. „ Patzenhofer Conrad „	. 100	„
6. Kun Lajos III. „ Megyeri „	. 270	„
Összesen		. 870

a sopronyi főreáliskolai ösztöndíj képesített folyamodó hiányában ez évben ki nem adatott; az ösztöndíj összeg a tőke szaporítására fordított.

A jövő tanév kezdetén kiadandó lesz: a) két Rosenfeld Jakab- és két Rosenfeld Katalin-féle 125 frtos ösztöndíj; folyamodhatnak szorgalmas, jó erkölcsű és valóban szegény tanulók valláskülönbség nélkül; b) egy sopronyi főreáliskolai 150 frtos ösztöndíj, sopronyi születésű tanulók részére; c) egy Patzenhofer Conrád-féle 100 frtos ösztöndíj. Az a) és c) alatti kérelmek Soprony város tanácsához-, a b) alattiak pedig a nmlgu vallás és közokt. m. kir. ministeriumhoz czimezve, folyóévi szeptember hó 30-áig, szegénységi- és a lefolyt tanévről szóló isk. bizonyítvánnyal felszerelve a főreáliskolai igazgatóságnál benyújtandók. E határidőn túl érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

b) Ifjúsági takarékpénztár.

Bevétel:

1884. évi jun. 30-án volt az összes betét		149	frt	64	kr.
1884/5. évi új betétek		3	„	20	„
kamatok		14	„	66	„
összesen		157	„	50	„

Kiadás: 8 tanuló kivett 68 „ 04 „
 marad 89 „ 46 „

mely összeg a helybeli kölcsön s takarékpénztárban van elhelyezve.

Kelt Sopronyban, 1885. évi jun. 30-án.

Weinhardt Ferencz s. k.,
 takarékpénztár gondnoka.

c) Deák Ferencz ösztöndíjalap.

Bevétel:

1884. évi július 1-én volt alaptőke 663 frt 03 kr.
 7 drb 100 frtos magyarjáraadék kölcsön után járó félévi
 szelvények 35 „ — „
 a tanulók adakozása 14 „ 48 „
 kamatok 1 „ 14 „
 összesen 686 „ 65 „

Kiadás:

7 drb 100 frtos magyar járadék kölcsön à 880 frt 17 kr. 622 „ 42 „
 a helybeli takarékpénztár és kölcsön egyesület pénztárában el
 helyeztetett 13 „ 61 „
 készpénz 50 „ 62 „
 összesen 686 „ 65 „

Soprony, 1885. június hó 30-án.

Weinhardt Ferencz s. k.,
 ösztöndíjalap gondnoka.

d) Főreáliskolai segélyegyesület.

A segélyegyesület ez évi működésének eredménye a következő:

Bevétel:

1. Az 1883/4-ik számadás szerint maradt készpénzben . . . 75 frt 73 kr.
 2. A sopronyi takarékpénztár és kölcsön egyesület 1884/5-ik évre . . 5 „ — „
 3. Alapító tagsági díjat fizetett Lenck Samu 30 „ — „
 4. Rendes tagsági díjakat: Kőmáli Flandorffer
 Ignác 5 frt, virtsologi Rupprecht János 5 frt. Weiss
 J. L. 5 frt, Vucskics János 5 frt, Boldogasszonyi béruro-
 dalom 5 frt, Lindenmayer Frigyes 2 frt, Fehér János
 2 frt, Meller Lázár 2 frt, Kerpel Mór 2 frt, Becker
 Antal 6 frt, Ebner Gottlieb 2 frt, Jezsó György 2 frt,
 Szedlacsek Mihály 2 frt, Dr. Bekk Gusztáv 2 frt, Dr.
 Wallenstein Gyula 2 frt, Jobb Antal 2 frt, Brauner
 József 2 frt, Kun Lajos 2 frt, Frischmann Jakab 2 frt,
 Kirschbaum Mór 2 frt, Lenck Adolf 2 frt, Schachinger
 Nándor 2 frt, Kohn Sándor 2 frt, Schlesinger Lipót 2
 frt, Vaniss Lajos 2 frt, Vaniss Adolf 2 frt, Zalka Mihály
 2 frt, Wimmer Imre 2 frt, Ofner János 2 frt, Spiesz

Antal 2 frt, Pottyondy Miklós 2 frt, Töpler Károly dr. 2 frt, Stiegler Gusztáv 2 frt, Schreiner Károly dr. 2 frt, Hering Zsigmond 2 frt, Winkler Adolf dr. 2 frt, Stadler Lajos 2 frt, id. Kár József 2 frt, Meller Manó 2 frt, Steiner Ignác 2 frt, Geyschläger Adolf 2 frt, Schwartz Károly 2 frt, Graf Amália 2 frt, Schöll Gusztáv 2 frt, Thiering Gyula 2 frt, Pfeiffer Felix 2 frt, Bauer Antal 2 frt, Kluge Lajos 2 frt, Siska Károly 2 frt, Salamin Leo 2 frt 119 frt

5. Pártoló tagsági díjakat: Vitál József 3 frt, Steiner Samu 2 frt, özv. Vaszary Józsa 1 frt, Negro Károly 5 frt, Csillag Alajos 2 frt, Grubitsch János 2 frt, Pollák Ignác 2 frt, Bischitz Lipót 1 frt, Ullmann Henrik 1 frt, Müller Ferencz 1 frt, Klaber Albert 1 frt, Bichler Henrik 2 frt, Sedlmayer Ernő 5 frt, Moyzer József 2 frt, Kohn Jakab 2 frt, Ladics György 10 frt, Vizkeleti József 2 frt, Neushauer Felix 5 frt, Z. bérlő Kapuvárott 5 frt, Seligmann 1 frt, gróf Zedtvitz 2 frt, Mayer József 1 frt, Hirschler Gusztáv 1 frt, Urányi N. 1 frt, Schey Ignác 1 frt, Meyer Antal 1 frt, Klapsia N. 2 frt, Oesterreicher Károly 2 frt, Kóbor Pál 1 frt, Dr. Goldstein 1 frt, Nabinger N. 5 frt, Köntzöl Antal 1 frt, Psemlach, rabbi, 1 frt, Dichinger János 1 frt, Schey Jakab 1 frt, Klein Sándor 1 frt, Kálisch S. 1 frt, Deutsch M. 2 frt, Walovits József 2 frt, Slezák Márton 1 frt, Rohacsek Márton 1 frt, Walovits József 1 frt, Horniak Lajos 30 kr., Pavlicska József 30 kr., Dingha Gábor 40 kr., Deutsch Ignác 1 frt, Simonis Mihály 1 frt, Bruckner Mór 1 frt, Warkány Ignác 1 frt, Sztrókay Pálné 1 frt, Nagy Nep. Ján. 1 frt, Kammerloher F. 30 kr., Nagy József 30 kr., Kammerloher József 50 kr., Gergely József 25 kr., Thassy Imre 5 frt, Stiny Lénárt 5 frt, Pfeiffer Mátyás 2 frt, Salamon Miklósné 2 frt, Szalay Mihál 2 frt, Piller Mátyás 2 frt, Mayherr Anna 2 frt, Bang István 1 frt, Rosenberg Albert 1 Karl József 1 frt, Scheiber Sándor 1 frt, Szeifried Pál 1 frt, Pauschenwein Mihály 50 kr., Fürst Sándor 50 kr., Kohn Mór 2 frt, Gazdag Nándor 1 frt, Friedrich Lajos 2 frt, Frischmann József, 1 frt, Guggenberger Ede 1 frt, Láng Frigyes 1 frt, Ullmann Mór 50 kr., Dr. Thomas 1 frt, Gross G. János 50 kr., Bruckner J. G. 1 frt, Herzog Adolf 5 frt, Baán József 1 frt, Árky Sándor 1 frt, Fehér Sándor 1 frt, Tamaska István 1 frt, Csepregi János 2 frt, Bischitz Mátyás 1 frt, Becker Lajos 1 frt, Deutsch Adolf 60 kr. 144 frt 95 kr.

Összesen . 1004 frt 81 kr.

B. Kiadás.

Összesen . 1004 frt 81 kr.

azaz egy ezer négy forint és 81 kr. osztrák értékben.

Soprony, 1885. évi június hó 1-én.

Ulber Máttyás,
pénztárnok.

Vagyon állás kimutatása 1885. évi június hó 1-jével.

Folyó szám	N é v s z e r i n t	frt	kr.
1	1 drb. 1000 frtról szóló 4226 sz. soproni földtehermentesítési kötvény . . . à 103.25	1032	50
2	1 drb. 500 frtról szóló 1400 sz. szoproni földtehermentesítési kötvény . . . à 103.25	516	25
3	3 drb tiszta-szabályzási sorsjegy 3264, 047; 2541, 078; 2548, 020 sz, . . . à 118,25	354	75
4	1 drb papir-járadék kötvény B 32081 sz. 500 frtról à 91.80	459	—
5	4 drb papir-járadék kötvény A 127. 470, 128, 675, 102, 975, és 102, 965 à 100 frt.	367	20
6	1 drb sopronyi takarékp. könyv. 3245. sz. 5 ⁰ / ₀	319	25
7	1 „ „ „ „ 3531. „ 5 ⁰ / ₀	201	98
8	1 „ „ „ „ 4621 „ 5 ⁰ / ₀	207	70
9	A fent kimutatott pénztári maradvék . .	43	47
	Összesen	3502	10

azaz három ezer öt száz két forint és tíz krajczár osztr. értékben.

Felhívás! A főreáliskolai segélyegyesület elhatározta, hogy a jövő tanév kezdetétől fogva az élelemben való segélyt olyképen fogja adományozni, hogy az illetők a sopronyi népkonyha külön rendelt helyiségeiben ebédet és vacsorát kapnak. Felhívatnak tehát mindazok, a kik ezen adományban részesülni kívánnak, hogy ebbeli kérelmeiket a főreáliskolai igazgatóhoz augusztus hó 20-ikáig annál is inkább adják be, mert később érkező folyamodványok tekintetbe vétetni nem fognak.

3. Tanszergyűjtemények szaporodása.

1) Tanári könyvtár.

a) Ajándék útján:

1. A vallás- és közoktatásügyi Ministeriumtól:

A vallás- és közoktatási m. kir. Ministernek a közoktatás állapotáról szóló tizenharmadik jelentése: 1882/3.—1883/4. Ugyanannak az

országos tanítói nyugdíj s gyámalap 1883-ik évi állapotáról szóló jelentése.

2. A M. T. Akademiától: Akadémiai Értesítő, 18. évfolyam 7. szám, és 19. évfolyam 2. szám. Emlékbeszédok: II. 8—10. III. 1. 2. Értekezések a természettudományok köréből: 1884. 7. 8. sz. Matematika: IX. sz. 1884. Nyelv- s széptudományok: IV. sz. 1884. V. sz. 1885. Nemzetgazdaságtan és statistika: VI. sz. 1885. Történelem IV. sz. 1883. I. II. sz. 1884. Társadalmi tudományok: VII. 8. 9. sz. Mathematikai és természettudományi értesítő III. 2—5. füzet. König: Parciális differenciálegyenletek elmélete. Lipp V. A keszthelyi sirmezők. Figyelő. Archeologiai értesítő. Dr. Koch: Magy. kir. földtani intézet évkönyve.

3. Dr. Serényitől: Livii opera 18. kötet. Caesaris opera 1. 2. kötet. Scheller's: Lateinisch deutsches Lexikon, 7 Bände. M. Gesner: Fundamenta stilii cultiori. A Kralovanszky: Naturalis historiae. V. Teirich: Schulrechenbuch. Justiniani S. P. Institutionum. T. Marecoll: Lehrbuch der Institutionen. Cassian: Weltgeschichte. Közoktatás, Haza és Külföld. Szily K. Természettudományi közlöny, 1882. 1883. 1884. évf. 36. füzet. 1843. évi törvényczikkelyek.

Győri tank. Főigazgatóságtól. A székeljudvarhelyi kir. áll. főreáliskolai története.

5. Bella Lajos tanártól: 1847/8. évi országgyűlési törvényczikkek.

b) Vétel útján:

Csaplár B. Révay M. élete, 2 kötet. Toldi J. Magyar politikai szónoklat kézikönyve, 2 kötet. Greguss: Aesthetika. Arany: Toldi kisebb s Toldi. Lehr magyarázataival. Dugonics A. Báthory Mária. Szász Károly: Műfordítások, 3 kötet. Pósa L. Dalok s Regék. Madách: Ember tragoediája. Erdélyi J. Népköltészet története. Sziklay: Magyar népszinmű története. Ferenczy J. Garay J. Élete. Thaly K. Adalékok a Thököly kor és Adalékok a Rákoczy kor történetéhez 2 kötet. Badics F. Gaál J. Élete. Sárossy Gy. Arany Trombita. Jókai: Elbeszélései s költeményei. Magyar Helikon 1—45. füzet. Horvát Á. Bevezetés az oklevéltanba 1 kötet és oklevélhasonmások 1 kötet. Molnár: Hazai középiskolák reformja. Arany: Összes munkái. Cherven: Földrajz I. kötet. Felsmann J. Magyarországi fő- és középiskolák névkönyve.

Riman's: Theorie. Milimovszky: Geometrie I. II. Th. és Geometrie der Kegelschnitte. Schröder: Arithmetik und Algebra. Ranke: Weltgeschichte 3 Bände. Jahresbericht der Chem. Technologie, 1884. Grandeau: Agricultur Chem. Analysen. Felner: Schule des Freihandzeichnens I—VIII. Dr. Breymann Lehre von Franz. Verb. M. Müller: Wissenschaft der Sprache. B. Schmitz: Deutsch-Französische Phraseologie. Fehling: Handwörterbuch der Chemie, Generalregister 165—210. (z. Liebig's Annalen) Scherr: Schiller und seine Zeit. Stahr: Göthe's Frauengestalten. Darwin: Ausdrücke der Gemüthsbewegung. Schwarz Stoff und Kraft, I. D'Analyse et de Synthese, I. II. Larousse Grammaire Superieure I. J. Demogeot: Histoire De La Littérature Francaise P. Boissière: Diction-

naire Analogique De La Langue Francaise. Tabulae Numismaticae. Catalogus Numerum Hungariae 4 kötet. Catalogus Bibliothecae Hungariae 4 kötet.

Zopf: Pilzthiere, oder Schleimpilze. De Bary: Morphologie der Pilze. Clauss: Lehrbuch der Zoologie. Neumann: 25 Them. z. deutsch. Aufsätz. Sander's: Satzbau und Wortfolge der deutschen Sprache. Whitney-Jolly: Sprachwissenschaft. Fresenius: Qualitative Analyse. Landolt-Börnstein: Physikalisch-Chem. Tabellen.

Folyóiratok:

Scherr: Világirodalom: 18. 19. füzet. Nyelvtudományi közlemények XVIII. 1. Alexander B. Filosofiai írók tára. Gyulay: Budapesti szemle. Szilágyi: Magyar történeti életrajzok. Heinrich: Egyetemes Philologiai közlöny. Szarvas: Országos tanáregyesület közlönye. Alexander: Magyar tanügy. Baráth: Magyar Philosophiai szemle. Abafy: Hazánk. Szilágyi: Századok.

Grimm: Deutsches Wörterbuch, 1884. 1885. Gottschall: Unsere Zeit, 1884. 1885. Peterman's Mittheilungen, 1884. 1885. Ergänzungsheft: Liebig's Annalen der Chemie. Fresenius: Zeitschrift für Analytische Chemie, 1884. 1885. Helmholtz: Annalen der Physik und Chemie, 1884. 1885. Beiblätter. Schlömilch Zeitschrift für Mathematik und Physik, 1884. 1885. Hoffmann: Zeitschrift für mathematischen und naturwissenschaftlichen Unterricht, 1884. Sybel: Historische Zeitschrift, 1885. Kolbe: Zeitschrift für Realschulwesen. 1884 und 10 Jahrg. Freytag: Central-Organ für die Interessen des Realschulwesens, XII. XIII. Jahrgang. Josef Kareis: Zeitschrift für Elektrotechnik.

2) Ifjúsági könyvtár szaporodása.

Vétel útján:

Fáylné kis mesék 1 k. Pósa Lajos Dalok regék 1 k. Preciosa 1 f. Tell Vilmos 1 f. A nagymama regéi 1 k. Hoffmann: Cigány Ferkó, Isten segélyével. Az erény jutalma, A bűn rabja, A jó tanács, Szivtelenség és jószívűség, Nem mindig, A föld alatt, Makacsság és erős akarát, A szokás természetté válik, Elsárgult levelekből, A mit téssz, magadnak teszesz, Borura derű, Az őrűz mellett, Királyfi, A becsület útja, Tell Vilmos, Két gyermek a népből; összesen 18 füzet. Bánffy: Ifj. és nép könyvtárából: A félszemű, A tizenharmadik, A félkezű remete, A rongyszedő fia, A varró leány, Munka és jutalom; összesen 6 füzet. Ifj. olvasó könyvtárból: A vadölő, Lear király, Gulliver utazásai; összesen 3 füzet. Halász Ignác: Grimm meséi 1 k. Csukássy József: A magyar klérus adomákban 1 k. Révay testvérek: Jó könyvek (11—30 füzetig.) Győrffy Iván: Garaboncás diák 1 k.; összesen 8 kötet 29 füzet.

Höcker Oscar: Wer Gott lieb hat. Auf hohem Throne und in der Dachkammer. Des Hauses Ehre. Ein treuer Diener. Die Furcht vor der Arbeit. Die Rache ist mein. Aus eigener Kraft. Und führe uns nicht in Versuchung. Thue Recht und scheue Niemand. Der arme Hilfslehrer. Schillers Jugendjahre. Aus dem Grabe. Gute Kameraden. Armuth

schändet nicht. Die Sünde ist geschrieben mit eisernem Griffel. Durch Güte und Treue. In allen meinen Thaten. Der alte Derflinger. Hirt und Flüchtling. Aus der Malerakademie; összesen 20 füzet. Hölders hist. Bibliothek: Kaiser Friedrich der III. und Herzog Albrecht der VI. Nikolaus Lenau. Maximilian I. Arabische Landschaften. Die vulkanischen Berge. Die Alpen. Californien von Einst und Jetzt; összesen 7 füzet. Rothaus Jugendbibliothek: Rüdiger v. Starhenberg. Walhalla. Ein deutsch-oesterreichischer Eskymo. Nordpol-Expedition. Ausgewählte Erzählungen. J. C. Emmer: Unser Kaiser Franz Josef I.; összesen 6 füzet. Összeg: 33 füzet.

Katona: Bánk-bán 4 pld. Jókai: Egy hirhedt kalandor 1 k. A Damokosok 2 k. Bálványos vár 2 k. Negyven év viszhangja 1 k. Emlékeim 2 k. Elbeszélő költ. és satyrák 1 k. A ma 3 k. Szeretve mind a vérpadig 5 k. A kik kétszer halnak meg 4 k. Arany ember 5 k. Minden poklonon keresztül 2 k. Az életből ellesve 3 k. A lőcsei fehér aszszony 5 k.; összesen 40 kötet. Mikszáth Kálmán: Frivol akta 1 f. Brezói ludak 1 f. Kavicsok 1 k. Nemzetes uraimék 1 k. Teleki Sándor Természet után 1 k. Karcag V. Ma és mindig 1 k. Degré Viszszaemlékezéseim 2 k. Kemény Zs. Férj és nő 1 k. Gaál: Alföldi képek és humoros rajzok 1 k. Péterffy Jenő: Katona Bánk-bánja 2 pld. Lehr: Arany Toldija 2 pld. Bajza munkái 6 k. Madách: Ember tragoediája 3 pld. Vadnay Károly: Eladó lányok 2 k. Abrányi Kornél: Teréz és kisebb költemények 1 k. Széchy Károly: Szép Ilonka 1 k. Szász Károly: Műfordítások 3 k. Szokoly Viktor: Petőfi életéből 1 k. Magyar könyvesház: Br. Eötvös József 1 k. Vahot Imre: Petőfi élete és művei 1 k. Tóth Lőrinc: Méhek 4 k. K. Papp Miklós: Itt is ott is 1 k. Sziklay János: Magyar népszinmű története I. rész 1 f. Tóth Kálmán: Válogatott költeményei 2 k. Ferenczy József: Garay élete 1 k. Csaplár B.: Révay élete 2 k. Kisfaludy társaság: Árvizkönyv Szeged javára 1 k. Szana Tamás: Koszorú 1884. folyt. I. félév 1—26 f. és 27—52 füzet (összesen 2 kötet.) Führer: Magyartalanságok 1 f. Imre Sándor: Idegen és hibás szólások bírálata 1 k. Jancsó B.: Szavalókönyv 1 k. Kemény Zsigmond: Zord idő 3 k. Pósa Lajos: Költemények 1 k. Összesen: 87 kötet, 4 füzet.

Pulszky Ferenc: Életem és korom 2 k. Thomas-fésüs: Felfedezések könyve 2 k. Országh Sándor: Budapest építkezései 1867—1882. 1 k. Greguss Ágost: Aesthetika 1 f. Erdélyi János: A nép költészete 1 k. Asbóth János: Zaharától Arabáig 1 k. Dr. Németh Antal: Történeti Zsebszótár 10 pld. Vértesi Arnold: Hires utazók 1 k. Szabó Richárd: Bécsi márciusi napok 1 k. Szász Károly: Széchenyi István 1 k. Összesen 20 kötet 2 füzet.

Ajándék útján:

Dr. Németh Antal: Zsebkönyv 1 kötet.

Főösszeg: 116 kötet, 67 füzet.

3) Természettudományi szertár.

a) Ajándék képen:

Tekintetes Baján Lajos úrtól: *Pyrrhocorax alpius**, *Corvus caryocatactes**, *Parus cristatus** és *Ulula aluco**; tekintetes Vutkics úrtól: *Lutra*

vulgaris*, Otis tarda*, Ardea gazella*, Podiceps cristatus*; tekintetes Herzog úrtól: Homárus vulgaris; Salamin Oszkár V. osztályu tanulótól: Lanius colluris* és Fringilla serinus*; Seifried József III. osztályu tanulótól: Astur palumbarius*; Weiss Vilmos III. osztályu tanulótól: Fringilla spinus*; Bischitz Bernát III. osztályu tanulótól: Fringilla canaria*; Lang Frigyes I. osztályu tanulótól: Ardea cinerea*.

A *-al jelölteket Wabel Pál intézeti laborans praeparálta.

b) Vétel utján:

Gönczy Pál: A mezei gazdaságra nézve hasznos és kártékony állatok képei VI tábla.

4) Vegytani szertár.

Vétel utján:

Cocosolaj, pálmaolaj, pálmamagolaj à 100 gr.

Gázlámpa, Maste szerint 1 db, Hűtő Linnemann szerint 10 db.

Tárcza 1 db. Toló ablak 1 db.

4. Fontosabb rendeletek.

1884.

Főig. 1641. sz. Dr. Serényi Imre főrealisk. tanár a győri állam főrealiskolához helyeztetik át.

Főig. 1660. sz. Uj tandíjszedő tanár neve javaslatba hozandó.

Sopron sz. kir. város tanácsa 3614. sz. A Patzenhofer Conrad-féle alapítvány alapító levelét küldi át.

Főig. 1683. sz. Az 1882—83. tanévben befolyt tandíjakról való számadások helyeseknek találatnak.

Főig. 1700. sz. Dr. Fialovszky Lajos rendes tanár a budapesti V. kerületi kir. gymnasiumhoz hasonló minőségben helyeztetik át.

Főig. 1707. sz. Weinhardt Ferencz löcsei főrealiskolai helyettes tanár ugyanezen minőségben a soproni főrealiskolához helyeztetik át.

Főig. 1756. sz. Köpe Dezső tanárjelölt, mint próbaéves az 1884—85 tanévben is folytathatja működését.

Főig. 1778. Dr. Mika Károly, pancsovai rendes tanár ugyanazon minőségben a soproni főrealiskolához helyeztetik át.

Főig. 1788. sz. A budapesti VI. kerületi főrealiskola V. kerületi főrealiskola nevét veszi fel.

Főig. 25. sz. Türr Lajos székesfehérvári főrealiskolai helyettes tanár a soproni főrealiskolához rendes tanárnak neveztetett ki.

Főig. 212. sz. Vall. s közokt. m. k. miniszterium 33544/84 IX 15 Ulber Mátyás és Rösch Frigyes főrealiskolai rendes tanárok 31, illetve 30 évi tanárságuk után teljes fizetéssel (1300 frt) nyugdíjaztatnak.

Főig. 239. sz. Szász Károly miniszteri tanácsos ő méltóságának búcsúvétele közöltetik.

Főig. 252. sz. A vall. s közokt. m. kir. miniszteriumnak 28987. sz. a tanév megkezdésére, és a szünidőkre vonatkozó rendelete küldetik meg.

Főig. 301. sz. A fegyelmi szabályok helyben hagyatnak, a dohányzás nyilvános helyeken tilos.

Főig. 335. sz. A német nyelvre vonatkozó hiányos gymnasiumi oktatást illető rendelet tudomásul hozatik.

Főgaz. 351. sz. Bella Lajos rendes tanár a folyó tanévre a torna-tanítással bizatik meg.

Soprony város tanácsa 6260 Weisz Lipót IV. Stephán Kálmán V. Deutsh Miksa II. és Jermann József III. osztálybeli tanulók a Rosenfeld-féle 125 frtos ösztöndíjakat nyerik.

Soprony város tanácsa 6086 sz. a légszesz elemzéséhez évenként 100 m³ gázt ad ingyen.

Főig. 428. sz. Utasítás küldetik a kizáratási indítvány alkalmával melléklendő okmányokra nézve.

1885.

Főig. 560. sz. A közokt. állapotról XIII. jelentés 1883—84-ről az 1883. évi nyugdíjalap évi kimutatása küldetik meg.

Főig. 599. sz. A behozandó tankönyvekre vonatkozó miniszteri rendelet közöltetik.

Főig. 617. sz. A tanszerek, a mennyiben lehető, az országban szerzendők meg.

Főig. 634. sz. A póttéttségi vizsgálathoz való ajánlás mindig igazolandó.

Főig. 670. sz. Dr. Mika Károly rendes tanár véglegesítése.

Főig. 690. sz. Az engedélyezett tankönyveknek 18-ik jegyzéke küldetik meg.

Főig. 728. sz. Az 1885-86. tanévben felállítandó paralell osztály helyiségeire nézve indítvány teendő.

Főig. 763. sz. Óhajtandó, hogy a julius hóban tartandó történelmi congressusra a történelmi tanárok, a mennyire lehet, teljes számban jelenjenek meg.

Főig. 755. Az iparosoktatáshoz reáliskolai helyiségek azon feltét alatt engedtetnek át, hogy a fűtésről, világításról és tisztogatásról a város gondoskodjék.

Főig. 818. sz. Az 1885-86. tanév kezdetével felállítandó párhuzamos osztályra nézve jelentés teendő.

Főig. 834. sz. Az engedélyezett tankönyvek 19-ik jegyzéke küldetik meg.

Főig. 835. sz. Pótutasítás az érettségi vizsgálati bizonyítványok szövegéhez küldetik.

Főig. 875. sz. A szóbeli érettségi vizsgálat f. évi junius 22-én lesz.

A bpesti 1885. évi országos kiállítási bizottság elnöksége tudomásul hozza, hogy a beküldött tárgyak a kiállításra elfogadtattak.

Főig. 901. sz. Dr. Mocnik és Klamarik Algebrája átdolgozta. Dr. Wagner Vilmos, engedélyeztetik.

Főig. 917. sz. Az engedélyezett tankönyvek 20. s 21. jegyzéke küldetik meg.

Főig. 927. sz. A tan- és segédkönyvek megbirálására vonatkozó szabályzatot küldi meg.

Főig. 937. sz. Tudomásul hozatik, hogy az érettségi vizsgálatához ministeri biztosul Jónás Ödön műegyetemi tanár ur küldetett ki.

Vall. s közokt. m. kir. ministerium 13641. sz. r. Miskowszky Viktor „Magyarország középkori és renaissance stylü műemlékei“ megvételre ajánltatnak.

5. Vegytani laboratorium.

Törvényszéki elemzés 9; egészségügyi 7; technikai 21.

Analitikai vegytan kapcsolatban gyakorlati munkálatokkal.

I. Kezdők.

A kémszerekről szóló tan és a reagentiáknak szervesetlen vegyületekre való alkalmazása.

A tanuló neve	Mely osztályba járt?	Eredmény
Bischitz Miksa	V.	elégséges
Ladics Gyula	V.	elégséges
Patzenhofer Alfréd	V.	elégséges
Salamin Oscar	V.	elégséges

II. Haladók:

Egyszerűbb testek (elemek, sók, savak, stb.) minőleges elemzése.

A tanuló neve	Mely osztályba járt?	Eredménye
Karsay Lajos	VII.	jó
Kugler Géza	VII.	elégséges
Patzenhofer Rezső	VII.	jó
Schreiner János	VII.	jó
Sedlmayer Ernő	VII.	jó
Simonis Ferencz	VII.	jó

Dr. Wallner Ignác
k. r. tanár.

6. Érettségi vizsgálat.

A javító érettségi vizsgálatok szeptember hó 11-én volt, a rendes vizsgálatok írásbeli része pedig május hó 18. 19. 20. és 21-én; a szóbeli pedig Dr. Németh Antal győri tankerületi királyi főigazgató úr elnöklése alatt június hó 22-én tartatott meg.

A szóbeli vizsgálatra jelentkeztek 3-an és pedig: Emmel Gyula, Schimetitsch József, Spitzer Lipót.

Az írásbeli vizsgálatok tételei voltak szabad választás szerint:

1. a magyar nyelvből: a) Gróf Széchenyi István élete és hatása. b) Mily eszmék vezérelték b. Eötvös Józsefet mint államférfiút és költőt egyaránt? c) Aristoteles négy elemet ismert: tüzet, levegőt, vizet és földet. Megfelel-e ezen felfogás a mai nap uralkodó fogalmaknak?

2. a német nyelvből: a) Deák Ferenc levele, (fordítás); b) Der Edle lebt auch nach dem Tode fort, und ist so wirksam als er lebte (a főigazgató úr által kitűzött feladat). c) Schillers Leben und Wirken.

3. a francia nyelvből: A régi görögök és rómaiak istenségei; (fordítás).

4. a mennyiségtanból: 1) Egy ásványdarab, melynek tömörsége 3, parafára van ragasztva. A parafa tömörsége 0.24; az egész összetett testnek tömörsége akkora, mint a vizé, sulya pedig 115 kg. Mennyit nyom az ásványdarab?

2) Valamely gömbszegmentum magassága 4.5 m., alapjának sugara 6.1 m.; mekkora a felszíne és köbtartalma?

7. Francia nyelvi tanfolyam

az I. és II. osztály számára.

Intézetünk tanárkara, a szülők ebbeli, több ízben kifejezett óhajlásának eleget kívánván tenni, az I. és II. osztály önként jelentkező tanulói számára francia nyelvű tanfolyam fölállítását határozta el s azzal alulirott szaktanárt bízta meg.

1884. okt. 3-án kezdettem meg a tanítást heti két órával. Jelentkezett: az I. osztályból 10, a II. osztályból 18 tanuló. Időközben kilépett, részint mivel a kötelező tárgyakban gyöngének mutatkozott, részint mivel az intézetet elhagyta: az I. osztályból 1, a II. osztályból 1. A francia tanfolyamnak tehát az év végén 26 tanulója volt.

Tankönyvül Ploetz „Francia nyelvtan elemeinek“ magyar átdolgozását használtam s elvégeztem belőle az első szakaszt, tehát az olvasás szabályain kívül az avoir és être segédigék egyszerű időit, a melléknévek nőnemének képzésére vonatkozó szabályokat, a birtokos és mutató mellékneveket és névmásokat.

A mennyiben az eredmény nem egészen kielégítő, az azon körülmény rovására irandó, hogy a szülők, kevés kivétellel, csak a gyöngébb tanulókat járatták e tanfolyamba, a jobb tanulók szülői úgy vélekedvén, hogy fiok előkészítés nélkül is meg fog felelni azon osztályban, melyben a francia nyelv majd kötelező tantárgy lesz.

Soprony, 1885. június közepén.

Ujvári Béla.

VI.

Jelentés az önképző-olvasó körről.

Felolvasta Ujvári Béla r. tanár, a kör vezetője.

Az emléktábla leleplezése után közönség, tanárkar és tanuló ifjuság a II. emeleti mértani rajzteremben gyültek össze, hol az „önképző és olvasó-kör“ tartotta záróülését, mely Ujvári Béla tanár, az „önképző és olvasó-kör“ elnökének következő beszédével, illetőleg jelentésével vette kezdetét:

Kedves ifjak!

Ma van tizennyolcz éve annak, hogy Ő Fölsége Magyarország királya, kinek ritka uralkodói érdemeiről az imént ékesszóló ajak szolt, fejére téve Szt. István koronáját, visszaadta alkotmányát annak a nemes, lovagias magyar nemzetnek, mely uralkodói háza megpróbáltatásai közepette annyiszor védelmezte meg trónját.

Tizennyolcz év egy ember életében sok; egy nemzet életében alig néhány pillanat. A mi nemzetünk életében azonban az a 18 év, mely a kiegyezés óta lefolyt, több vala, mint egy ember életében kétszer annyi! Ez alatt a 18 év alatt nemzetünk emberöltők mulasztásait pótolta; munkált, fáradozott, rögtöt tört, vetett, hogy majdan arasson. Ifjui buzgalom, ifjui lelkesedés, ifjui erő lüktetett e 18 év alatt nemzetünk testében s az a békés verseny, melyet ép most vivunk, s máris győzelmesen, hazánk fővárosában a külföldi művelt nemzetek elismeréséért, bizalmaért és becsüléséért: élő bizonyága annak, hogy ez ifjui buzgalmat, lelkesedést és erőt jól használók föl. De a munka, a nemzeti újjászületés e tizennyolcz éve bizonyítja egyszersmind azt is, hogy csak szabad, önrendelkezés jogával bíró nemzetek fejlődhetnek, haladhatnak és lehetnek nagyokká.

S ha ez igaz — pedig ki vonhatná kétségbe, a mit a történelem minden lapján bizonyítva látunk? — junius 8-ka, mely visszaadá nemzetünknek önrendelkezése jogával önmagát, mely megnyitá előtt a haladás sorompóit: ünnepi érzelemmel kell, hogy eltöltse minden igaz magyar szívét.

Az 1867-ki kiegyezéstől azt, hogy a magyar államot — alkalmat nyújtván nemzetiségünknek minden irányban való kifejtésére — szilárdította: még e kiegyezés bírálói sem tagadhatják meg. E kiegyezés óta a magyar állam-eszme napról-napra szilárdult, a nemzeti irány gyökereket vert s ha vannak is tán még e hazának, jötevő földjén élő ellenségei: nem alaptalan a remény, hogy szemökről előbb-utóbb le fog esni a hályog.

Ti nektek, kedves ifjak, kik e falak közt magyar nyelven a magyar nyelv, irodalom és műveltség szeretetét szívjátok fogékony lelkeitekbe, ti nektek az a szerencse jutott osztályrészetekül, hogy zavar-talanul élvezhetitek azon nemzeti nevelés áldásait, melynek irányát ma tizennyolcz éve maga Magyarország királya szabta magyar nemzete elé. S mivel ülhetnök meg méltóbban e nagy napot, ha nem azzal, hogy bemutatjuk: mit dolgoztunk egy év alatt abban a szerény körben, melyet irodalmunk remekműveinek fejtegetésére, nemzeti nyelvünk ápolására a szóbeli előadásban való jártasság kifejtésére és az önmunkálkodás fejlesztésére rendelt tanárkarunk.

Ez utóbbi szavakkal röviden jeleztem is „Önképző és olvasó körünk“ irányát.

Főtörekvésünket irodalmunk kiváló műveinek meg- és átértése s a szellemökbe való hatolás képezte. Olvastuk, fejtegetve és magyarázva, irodalmunknak még maig is legjobb tragoediáját: Katona József „Bánk bán“-ját és Madách Imre bölcséleti mélységben s költői szépségekben egyaránt bővelkedő remekművét, az „Ember tragédiáját.“ Hogy az imént jeleztem cél mellett a helyes előadás megszerzésének nem kevésbé fontos célját is elérjük, az említett művek szerepeit kiosztók körünk tagjai közt, a jeleneteket, színeket és felvonásokat pedig elolvasásuk után, fejtegettük és magyaráztuk; „Bánk bán“-ban a tragikumot keresvén, az „Ember tragédiájá“-ban pedig a bölcséleti eszméket igyekeztünk megérteni. Megelégedéssel mondhatom, hogy „olvasó és önképző körünk“ tagjai e két remekmű tanulmányozásában komolyságot és szorgalmat tanúsítottak, melynek bizonyosságául szolgál az a körülmény is, hogy „Bánk bán“ fejtegetésére pályadíj volt kitűzhető, mely nem is marad gazdátlanul. Az „önmunkásság,“ értve ez alatt az írás viszketegét, körünkben nem csak hogy nagy nem volt, de alig fordult elő, mert azt tartók, hogy gyümölcsözőbb: kiválóknak ismert remekműveket megérteni, mint a szárnyak megerősödése előtt a repülést megkísérteni. Év közben verses munka egy sem érkezett be, prózai szépirodalmi pedig csak egy, az „Életet egy nőért“ című elbeszélés, mely azonban felolvasásra nem találtatott érdemesnek.

Ezzel azonban nincs az mondva, hogy a kör tagjai idegenkedtek volna a tolltól és téntától, mert hiszen, midőn a tanulmányaikhoz, ismeretkörökhöz mért pályázatok határideje lejárt, mindössze 24 pályaművet vettem át.

Ülést két hetenkint egyet tartottunk, az egész év folyamában pedig (okt. 12-én kezdvén meg a működést) összesen 15-öt. Ez ülé-

seken a már említett művek olvasásán kívül kisebb költői darabok szavalása s e szavalások bírálatának kapcsában e költemények fejtegetése is előfordult. Szavalás volt mindössze 14, legtöbb Aranyból („Walesi bárdok,” „V. László,” „Rozgonyiné,” „Rendületlenül,” „Tempre hívás”), de Petőfi („Kedves vendégek,” „Hunyadi László,” „Távolból”), továbbá Vörösmarti és Tompa is képviselve voltak, valamint Tárkányi is „Coriolán”-nal.

Mielőtt ez évi munkálkodásunk egyik legörvendetesebb mozzanatáról: a pályázatokról szólnék, meg kell említenem, hogy a körnek 44 tagja volt, kik tagsági díjban csak 50 krt fizetvén az egész évre, a bevétel sem haladta meg a 22 frtot; valamint meg kell emlékezni a könyvtárról, mely 301 kötet magyar, 365 kötet német könyvet tartalmaz és melyet a kör tagjai szorgalmasan használtak.

A pályázatok az imént ez évi munkálkodásunk legörvendetesebb mozzanatának nevezém s méltán tehettem ezt; mert — egy kivétellel — a nyolcz pályatétel mindegyikének akadt nyertese és e nyolcz díjért 24 pályamű és egy szavalat versenyzett.

A díjak kitűzését illetőleg, hálával és köszönettel kell megemlékezni Patzenhofer Conrádné urhölgy ő nagyságáról, ki 60 frankot tűzött ki aranyban három pályatételre és a helybeli kir. törvényszék minden szépért és nemesért élénken lelkesedő elnökéről, nagys. dr. Hérics-Tóth János urról, ki módot nyújtott arra, hogy feledhetetlen és még mindig gyászolt tanártársunk: Moller Ede életrajzát egyik tanítványa írja meg, adózván így a hálának és a kegyeletnek egyaránt.

* *

Ime kedves ifjak, lefolyt évi működésünk, illetőleg működések felsorolása dióhéjban. Legyen az ég áldása mindenkoron nemes törekvéseiteken s maradjatok e magyar haza magyar fiai — mindvégig és rendületlenül!

Az „Önképző és olvasó kör” pályázata.

Miután Salamon István VI. osztály tanuló elszavalta Arany „Rendületlenül” című költeményét, a pályázati jelentés olvastatott föl s Salamin Leo igazgató kiosztotta a nyerteseknek az illető díjakat. A pályatételek s a jelentés a következő:

I. Matematikai.

„ABCD tekeasztalon, melynek hossza $AB=a$ és szélessége $BC=b$, egy ponton, melynek távolsága AB -től $=x$ és BC -től $=y$, van egy golyó. Milyen szög alatt fog e golyó AB falhoz ütni, hogy a tekeasztal közepén álló bábót quartra találja?”

($a=9$, $b=5$, $x=\frac{1}{2}$, $y=\frac{3}{4}$)

Jutalma Patzenhofer úrnő ő nagysága ajándékából 20 frank aranyban.

A határidőig, f. évi ápril 15-ig beérkezett e tételre hét pályamű, melyek közül a bíráló szaktanárok az V. számút tartották jutalmazandónak, a IV. számút pedig dicsérettel tüntették ki. Az V. számúról megjegyzik, hogy a legnagyobb szorgalommal készített munka; számbeli eredményei pontosak, szerzője fölismeri, hogy kettőnél több eset lehetséges; hiánya azonban, hogy nélkülözi a math. egyszerűséget. Külseje dicséretet érdemel. A IV. számú műről azt mondják, hogy számítása rendszeres, a végeredmények jók. Hiánya azonban, hogy csak két esetet ismer s ezért maradt társa mögött. Az V. számú mű szerzője: Sedlmeyer Ernő VII. oszt. tanuló; a IV. számúé: Emmel Gyula VIII. oszt. tan.

II. Chemiai.

„Az égésről.“

Jutalma Patzenhofer úrnő ő nagysága ajándékából 20 frank aranyban.

Beérkezett három pályamű; ezek közül a bíráló szaktanárok egyhangulag a II. számút tartották jutalmazandónak, megemlítvén, hogy a thema fejlesztése biztos vegytani ismeretekre mutat s a bizonyítási eljárás helyes, bár gyakrabban kellett volna vele élni. Szerzője: Sedlmeyer Ernő VII. oszt. tanuló.

III. Természettudományi.

„A táplálkozás szerve és a táplálkozás folyamata az embernél.“

Jutalma Patzenhofer úrnő ő nagysága ajándékából 20 frank aranyban.

A III. számú tételre két pályamű érkezett be. Ezek közül a bíráló szaktanárok egyhangulag az I. számú s „Az ember a teremtés remeke“ jellegű munkának ítélték oda a díjat, dicsérve e pályamunka rendszerességét, ügyes elrendezését és részeinek arányosságát. Szerzője: Salamon István VI. oszt. tanuló.

IV. Életrajzi.

„Moller Ede életrajza.“

Jutalma nagyságos Dr. Hérics-Tóth János törvényszéki elnök úr ajándékából egy arany.

A IV. számú tételre csak egy munka pályázott, de ezt a bíráló szaktanárok egyhangulag érdemesnek ítélték a díjra, kiemelvén e munka jó stílusát, az érzelmi elem közvetetlenségét s a tárgy ügyes, részletes és áttekinthető szerkezetben való kidolgozását. Szerzője: Emmel Gyula VIII. oszt. tanuló.

V. Történelmi.

„A tatárjárás előzményei, lefolyása és következményei.“

Jutalma Weinhardt F., Fleischhacker és Ujvári tanár urak ajándékából egy arany.

E történelmi tételre öt munka pályázott. Ezek közül a bírálók az V. számút, melyet mind alakilag, mind tartalmilag jól sikerült munkának tartanak, ítélték a jutalomra legméltóbbnak. E mellett a II. és III. számú pályamunkákat, mint a melyek a történelmi eseményeket jó stylusban híven és pontosan adják elő, dicséretben részesítették. A pályadíjat nyert munka szerzője: Emmel Gyula VIII. oszt. tanuló; a dicséretet nyertek szerzői: Salamon István VI. oszt. és Lindenmayer Frigyes VII. oszt. tanulók.

VI.

„A hazaszeretet, mint az emberi érzelmek legnemesebbike. Magyarország történetéből vett példákkal megvilágítva.“

Jutalma az „önképző és olvasó kör“ tagjainak adakozásából 20 frank aranyban.

A VI. számú tételre három mű érkezett, a bíráló szaktanárok azonban e művek közül jutalomra egyet sem tartottak érdemesnek. Mindazonáltal a II. számú munkát, melyben több jó gondolat egyszerű, de csinos stylusban van tárgyalva, dicséretre érdemesnek mondták. Szerzője: Schimetitsch József VIII. oszt. tanuló.

VII.

„Katona „Bánk-bán“jának fejtegetése.“

Jutalma az „önképző és olvasó kör“ ajándékából Eötvös „Babérombok“ című műve, díszkötésben. (5 frt).

Katona Bánk-bánjának fejtegetésére három pályamű érkezett be, E három mű közül a bírálók az I. számút, mint a mely ügyes szerkesztben s helyes ítélettel tárgyalja a tragédiát, ítélték a jutalomra legméltóbbnak, mindazonáltal ama föltételt kötötték ki, hogy a szerző műve bevezetését teljesen átdolgozza és stylusán javításokat eszközöljön. Szerzője: Lindenmayer Frigyes VII. oszt. tanuló.

VIII.

„Toldi Ferenc: Kiss János fölött tartott emlékbeszédének szónoklatilag helyes elszavalása.“

Jutalma az „Önképző és olvasó kör“ ajándékából a „Költők lugasa“ díszkötésben. (4 frt).

E szónoklati előadásra csak Salamon István VI. osztály tanuló pályázott s a kör egyik rendes ülésén előadta Toldi megnevezett beszédét. Előadását a bírálók, csak lényegtelen hibákat említvén meg, egyhangulag érdemesnek ítélték a kitűzött jutalomra.

* * *

E jelentés fölolvasása, a jelíges levelek fölbontása s a díjak kiosztása után a jelentésttevő (igazgató) a kör elnökének fáradságáért köszönetet mondott, a kör tagjainak pedig szorgalmukért elismerését fejezte ki; — következett ismét szavalat és ének, mire a szép ünnep véget ért.

VII.

A jövő tanév kezdetéről.

Az 1885/6-iki tanévben a nyilvános tanulók szabályszerű fölvétele augusztus hó 31-én és szeptember hó 1. és 2-ik napján történik délelőtt 8 órától 12 óráig. U. e. napokon tartatnak a javító és pótvizsgálatok is. A rendes tanítás szept. hó 4-én veszi kezdetét.

A fölvételekre és felvételi-vizsgálatokra nézve következők veendő k figyelembe:

1883. XXX. t. c. 10. §. „A reáliskola első osztályába csak oly növendékek vétetnek fel, kik életök kilenczedik évét már betöltötték, és vagy arról, hogy a népiskola négy alsó osztályát jó sikerrel végezték, nyilvános népiskolától nyert bizonyítványt mutatnak elő, vagy felvételi vizsgálaton igazolják, hogy hasonló mérvű képzettséggel bírnak.

11. §. Ugyazon iskola egyik osztályából a következő felsőbb osztályba csak azon tanuló léphet, ki az elvégzett osztálybeli rendes tárgyak mindenikéből, nem számítva ide a szépírást és testgyakorlatot, legalább is elégséges osztályzatot nyert. Azon tanulónak, ki egy tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az intézet tanári testülete megengedheti, hogy amaz osztályzat kijavítása végett a következő iskolaév kezdetén vizsgálatot tehessen. A ki két tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az csak rendkívüli esetben a vallás és közoktatásügyi minister engedélyével bocsátható javító vizsgálatra; ezen esetben a vallás és közokt. m. kir. ministeriumhoz címzett folyamodványok a fő-reáliskolai igazgatóságához jul. 8-ikáig benyújtandók. A ki kettőnél több tárgyból kapott elégtelen osztályzatot, az javító vizsgálatra semmi esetre sem bocsátható. A javító-, nemkülönb a pótvizsgálatot is rendszeren azon tanintézetben kell a tanulónak letennie, melyben az elégtelen tanjegyet kapta, illetőleg a vizsgálatot elmulasztotta. Indokolt esetekben a vallás és közoktatásügyi minister megengedheti, hogy ezen vizsgálatok más tanintézetben tétessenek le. Pótvizsgálatra azonban valamely tanuló csak akkor bocsátható, ha a vizsgálatról való elmaradását igazolja és ezt a tanári kar elegendő mentségül elfogadja. A tanári karnak

megtagadó határozata ellen a vallás és közoktatásügyi miniszterhez lehet folyamodni.

12. §. Nyilvános középiskolából a megfelelő ugyanazon nemű intézetbe átlépni kívánók előbbi intézetöktől nyert bizonyítvánnyal tartoznak igazolni, hogy a megelőző osztályt, minden rendes tantárgyból legalább is elégséges sikerrel végezték. Más középiskolából jövő növendékek csak akkor vétetnek fel a következő osztályokba, ha az általuk elhagyott tanintézet bizonyítványával igazolják, hogy a közvetlenül előzőtt osztályban kielégítő sikerrel tanulták legalább is azon tárgyakat, melyek rendes tantárgyak abban az intézetben, hová felvétetni óhajtanak. Azon tanulók, kik nyilvános gymnasiumból vagy polgári iskolából reáliskolába akarnak átmenni, kötelesek felvételi vizsgálatot tenni. A felvételi vizsgálatot azon tanintézet tanári testülete tartja, melybe a tanuló fel akar vétetni, s ugyanazon tanári testület határoz a felvétel felett is.

13. §. Egyik tanintézetből a másikba átlépés rendesen csak a tanév kezdetén történhetik. Évközben más intézetből jövő tanuló, a tanári testület határozata alapján, csak a változtatás okainak igazolása mellett vehető fel. A felvételt megtagadó határozat ellen a vallás és közoktatásügyi miniszterhez lehet folyamodni.

15. §. „Magántanulók, kik magánúton vagy magánintézetben tanultak és előmenetelőkről nyilvános iskolától kívánnak bizonyítványt nyerni, az illető iskola igazgatójánál való előleges bejelentés és annak kimutatása mellett, hogy a közvetlenül lefolyt tanévet, mely magánintézetben, illetőleg hol és mily rendszerű tanulmányozással töltötték, tehetnek vizsgálatot, a rendtartásban e célra megállapított időben.“

26. §. „A reáliskolai érettségi vizsgálat csak a műegyetemre és a tudomány-egyetemnek matematika-természettudományi karára (illetőleg bölcsészeti karának ezen szakosztályára) s a tanárképző intézet ugyan ezen szakosztályára, nemkülönben a bányászati, erdőészeti és gazdasági akadémiákra való felvételre jogosít. Azon tanulók, kik a reáliskolát elvégezték és az érettségi vizsgálatot jó sikerrel letették valamely nyilvános főgymnasiumban a latin nyelvből, illetőleg a latin és görög nyelvből vizsgálatra bocsáthatók; a kik ekkor a latin nyelvből a vizsgálatot sikerrel kiállják, az egyetemnek orvosi és jogi karába; azok pedig, kik a vizsgálatot a latin és görög nyelvből sikerrel kiállják, az egyetemnek bármely karába fölvehetők.“

A bizonyítvány nélkül jelentkező tanuló rendszerint csak abból az osztályból bocsájtatik vizsgálatra, melybe koránál fogva helyezhető. A vizsgálat ily esetben írásbeli és szóbeli, s oly módon tartandó, hogy a tanulónak a megelőzőtt osztályok összes tanulmányai-ban való jártassága kellőleg kitűnjék. Az ily vizsgálat díja a tandíjon felül 10 frt az igazgató számára, és 5—5 frt minden tantárgyért, melyre a vizsgálat kiterjesztendő.“

Minden tanuló a fölvételre személyesen, atyja, anyja vagy gyámja, illetőleg azoknak valamely külön megbizottja kíséretében tartozik az igazgatóságnál és az illető osztály főjénél jelentkezni. Azon szülők vagy gyámok, kik nem laknak az intézet helyén, gyermekök vagy gyámfiuk fölvételekor alkalmas helyettest kötelesek bemutatni, kire a házi felügyelet- és nevelésre nézve kötelességöket és jogukat átruházzák, hogy a gondviselésére bizott tanulóról való értesítést elfogadhassa. A más intézetekből jövő tanulók, 2 frt 10 krt fölvételi díjat fizetnek; ezenkívül tartozik mindenki az ifjusági könyvtárra 1 frtot, énekekre 1 frtot, az értesítőre 50 krt, tintára 20 krt fizetni. Az egész évi tandíj 18 frt, melynek fele a beiratáskor, a második fele pedig február hóban lefizetendő. A díjak visszafizetése semmi esetre sem történhetik meg.

A tandíjmentességért való kérvények szeptember hó 30-ig az igazgatóságnál benyújtandók. A tandíj fizetése alól a nm. vall. és közokt. m. k. minist. 23811. sz. r. szerint felmenthetők oly szegény és jó előmenetelű tanulók, kik minden tantárgyból **jeles** vagy legalább **jó** tanjegyet képesek felmutatni.

Vidéki tanulók számára szállás előbb nem fogadható, míg a szülők vagy megbizottjaik a szállásadó nevét az igazgatóságnál be nem jelentik.

Azon zsidó vallásu szülők, kik kívánják, hogy fiaik a zsidó ünnepeken se ne rajzoljanak, se ne irjanak, ebbeli kívánságukat a beiratás alkalmával **írásban nyujtsák be az igazgatóságnak.**

VIII.

Az ifjúság érdemsorozata az 1884/85. tanév végén.

Rövidítések magyarázata: **tdm.** == tandíjmentes; **ösz.** == ösztöndíjas; **ism.** == ismétlő; **1** == jeles, **2** == jó, **3** == elégséges, **4** == elégtelen; magaviseletről: **1** == jó, **2** == szabályszerű, **3** == kevésbé szabályszerű, **4** == rossz, mgt. == magántanuló, * == egy tantárgyból nyert elégtelen tanjeggyel javíthatja.

I. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallásán	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mértani rajz	Természettan	Szépírá	Testgyakorlat	Francia nyelv
Babka Gyula <i>ism.*</i>	2	3	3	3	3	4	3	2	2	3	
Bakó János	b	e	t	e	3						
Balogh János	1	1	1	3	1	1	1	1	2	2	
Bergmann József	2	3	3	3	3	3	3	3	2	m	
Bischitz Adolf	2	3	4	3	4	4	4	4	2	3	
Bischitz Bernát <i>ism.</i>	k	i	l	é	p	e	t	t			
Brzoboháty Adolf	2	3	3	2	4	4	3	3	2	2	
Császár István	1	2	3	3	3	3	2	3	2	2	
Csillag Arthur	3	3	4	4	4	4	4	4	3	3	4
Czifrák Kálmán	2	3	3	4	3	4	4	4	3	2	
Dániel Dávid <i>ism.*</i>	2	2	3	2	3	3	4	3	3	2	
Dobrovics Mihály	1	2	3	2	2	2	3	3	1	2	
Eitner Ede	1	1	2	2	1	2	2	2	3	2	
Elend József	2	2	2	2	2	2	3	3	2	2	
Fehér Kálmán	2	2	3	3	2	3	3	3	2	2	
Filipp Emil	1	2	3	3	2	3	3	3	2	3	
Franta Henrik	1	2	3	3	3	1	2	3	2	2	
Friedrich Károly	1	2	3	4	4	4	3	3	1	2	
Frischmann Adolf	2	2	3	3	3	3	2	3	3	2	
Frischmann Albert	2	2	3	2	3	2	3	3	2	2	
Frischmann József	2	3	4	4	4	4	4	4	3	3	
Gazdag Vilmos	2	2	3	3	3	3	3	3	2	2	
Gesellmann Gusztáv	2	2	3	3	3	2	2	3	2	1	
Graff György *	3	2	3	4	3	3	3	3	2	2	
Grubics Antal	1	2	2	2	2	2	1	3	2	2	
Grünwald Ignác <i>ism.</i>	k	i	l	é	p	e	t	t			
Guggenberger Ede	1	1	2	2	3	3	3	3	2	2	3

[illegible]

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallásán	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mértani rajz	Természettan	Szépírá	Testgyakorlat	Francia nyelv
Szeidl Samu	2	1	3	3	2	3	2	2	1	m	3
Thassy Imre	2	1	3	3	2	3	3	3	3	1	
Trognayer Károly	2	2	3	3	3	3	3	3	1	2	
Ullmann Zsiga	2	2	4	3	3	4	4	3	3	2	
Vitál Jenő	2	2	3	3	2	3	3	3	3	3	
Voit Ferencz*	1	2	3	3	3	4	3	2	2	2	
Wannerer Ferencz	b	e	t	e	g						
Weiser Izidor	1	1	1	1	1	2	2	2	1	2	
Wimmer József ism.	3	2	4	3	3	4	4	3	2	2	
Wittmann Gyula	1	3	3	3	3	2	3	3	3	2	
Wueskics János	2	1	2	3	2	3	3	2	3	2	
Zsezsulka Lipót ism.	k	i	l	é	p	e	t	t			
Zollschan Frigyes	2	2	4	3	3	3	4	4	2	3	

Összesen: 85.

II. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallásán	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiségtan	Mértan és mértani rajz	Természettan	Szépírá	Testgyakorlat	Ének	Francia nyelv
Becker Ádám	1	2	3	3	3	2	2	3	2	2	2	
Becker Ernő	1	2	4	4	4	4	4	4	3	2	2	4
Bischitz Mór	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	
Bischitz Samu ism.	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2	4	3
Bruckner József	2	2	3	3	3	3	3	1	3	2	2	3
Csepreghy Lajos	3	2	4	4	4	4	4	3	2	2	2	4
Deutsch Lajos	1	2	3	3	3	3	3	2	2	2	3	
Deutsch Miksa öszt.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	2
Eibeck Aladár	1	1	3	3	3	3	3	2	2	3	3	2
Frankl József	1	2	3	2	3	3	3	3	2	3	2	
Freund Emil	1	2	2	3	2	1	2	2	2	2	4	3
Frischmann Zsigmond	k	i	l	é	p	e	t	t				
Fritsch József	3	2	3	3	3	4	4	3	1	1	2	
Grubert Kálmán	2	1	3	3	3	2	3	2	3	2	2	
Guschelbauer János ism.	2	3	4	4	4	2	4	3	1	3	2	

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Földrajz	Mennyiség	Mértan és mértani rajz	Természetr.rajz	Szépírá	Testgyakorlat	Ének	Francia nyelv
Jezsó György	1	1	1	3	1	1	2	2	1	2	2	
Jobb Antal*	1	2	3	3	3	3	4	3	1	2	2	
Kerpel Vilmos*	2	2	3	3	3	4	3	3	2	2	4	3
Klaiber Gyula	2	2	3	3	4	3	4	3	2	3	2	
Kohn Armin	1	2	3	3	3	3	3	3	1	3	4	
Kohn Manó*	2	3	4	3	3	3	3	3	2	3	2	
Kohn Mór	3	3	3	3	4	4	4	4	3	2	3	
Krausz Antal ism.*	3	2	3	3	3	3	4	3	1	1	3	
Kremsér Rezső	k	i	1	6	p	e	t	t				
Maly Gyula	3	3	4	4	3	3	4	4	3	1	3	
Meller Hugó	1	1	2	1	2	2	2	1	2	4	4	
Müller Ferencz	1	3	4	3	4	3	4	3	3	4	3	3
Nagy Rezső	1	3	3	3	3	3	3	3	3	2	2	3
Negro Károly	1	1	2	2	2	2	3	3	1	2	2	3
Nusal József*	2	3	3	4	2	3	3	3	2	2	3	4
Ongaro Péter	2	3	4	4	4	4	4	4	2	2	2	
Pécze Gyula	3	3	3	4	4	4	4	4	3	2	2	
Pollák Dávid	1	1	3	3	3	3	3	3	1	3	2	3
Rosenberg Ede*	1	2	4	3	3	3	3	3	1	3	1	
Schlesinger Alfréd	1	2	3	3	3	3	3	3	2	2	4	3
Simonis Mihály*	2	3	3	3	4	3	3	3	3	3	2	
Sisska József	1	1	3	3	2	2	2	3	1	2	3	
Spiegel Ferencz*	1	2	4	3	3	3	3	3	1	1	2	
Steiner Gyula	2	2	4	4	4	3	3	3	3	2	2	3
Steiner József	2	1	3	3	2	2	2	3	3	2	3	
Stern József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	
Stessel Jenő	1	1	3	2	3	2	2	3	2	2	3	2
Slezacek János*	2	1	3	4	3	3	3	3	3	2	2	
Sztrókay György	2	2	3	2	3	3	3	2	2	1	3	
Thaler Rezső	2	3	3	3	4	3	4	4	2	2	4	
Ullmann Samu	2	3	4	4	4	3	4	4	1	4	3	
Várkány Zsigmond	2	1	3	3	3	3	3	2	2	2	2	
Wagner Gyula*	3	2	3	3	3	3	4	3	1	1	2	
Wetzer Mihály	k	i	1	6	p	e	t	t				
Wirth Henrik	1	2	2	2	3	2	3	2	3	3	4	
Tauscher Béla mgt.	—	1	2	3	2	1	2	1	2	—	—	

Összesen: 51.

III. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Történelem	Mennyiség	Mértan és mértani rajz	Természettan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Bánóczy Géza ism.	k	i	1	é	p	e	t	t				
Bichler Gyula	1	1	2	3	3	2	2	2	2	2	3	2
Bischitz Bernát ism.	k	i	1	é	p	e	t	t				
Brauner Ferenc*	2	3	3	3	3	3	2	3	3	4	3	3
Drechsler Frigyes	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	4
Geiger Lipót	1	3	2	3	3	2	1	3	3	2	2	2
Hacker Sándor*	2	1	2	3	3	3	1	3	4	3	m	4
Jermann József tdn. öszt.	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2	1	m
Károlyi Sándor	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	2	—
Kirchner Pál*	2	3	3	3	4	3	3	2	3	2	3	4
Kramer István	k	i	1	é	p	e	t	t				
Kún Lajos öszt.	3	1	3	3	3	2	1	3	3	2	1	1
Leitner Lipót	1	3	3	3	4	3	3	4	4	2	3	4
Németh Kálmán	2	2	3	3	3	2	3	3	3	3	2	1
Nagelreiter Ferenc	2	3	3	3	3	2	2	2	3	3	1	3
Nussbaum József	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	3
Pek Tivadar ism.	k	i	1	é	p	e	t	t				
Steiner András	2	3	3	3	3	3	2	3	3	3	1	1
Steiner Gyula	1	2	3	3	3	3	2	3	3	3	3	—
Simonis Sándor*	2	2	3	3	3	3	2	3	4	3	3	3
Szeyfried József	2	3	2	2	4	3	2	4	4	4	3	2
Tegyey Lajos	2	2	4	4	4	3	3	4	3	2	3	2
Vaszary Lajos	2	3	4	4	4	3	4	4	4	3	3	3
Weiss Ernő*	1	1	2	2	4	2	2	2	2	3	2	3
Weiss Vilmos*	2	2	3	3	3	3	2	3	4	3	2	3
Wimmer Imre	2	3	3	3	2	3	2	3	3	3	3	2

Összesen: 26.

IV. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Földrajz	Mennyiség	Mértan és mértani rajz	Természettan	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Bausz István	2	2	2	3	4	3	3	3	3	4	3	1
Bruckner Lajos	1	1	2	1	1	1	2	2	2	2	1	2
Frank Lajos	1	1	3	2	3	2	3	3	3	2	2	1
Fürst Jakab	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	2
Húbert Samu	1	1	2	3	3	3	3	3	3	3	2	4
Jugovits Lajos	1	2	3	3	4	3	4	4	4	3	2	3
Klauser Károly	k	i	m	a	r	a	d	t				
Löffler Ferencz	1	3	3	2	3	2	2	2	3	2	2	3
Löffler Mihály	2	3	3	3	4	3	4	3	3	4	2	4
Laksándor Ferencz*	1	3	3	2	4	3	3	3	3	3	2	4
Pötschacher Adolf	1	1	2	1	2	1	2	1	3	2	1	1
Reisfeld Ignác	1	1	3	2	3	2	4	3	4	3	2	3
Riesner János*	2	1	2	3	4	3	2	3	2	3	2	4
Schaden János	2	3	3	3	1	3	4	3	3	4	2	4
Szlávy István	1	1	3	2	3	2	3	2	3	3	1	2
Stiny József	1	1	1	1	2	1	1	1	2	2	1	2
Tóbiás József	3	2	3	3	4	4	4	4	3	4	2	2
Wallenstein Gyula	1	1	2	2	3	2	2	2	2	3	1	3
Weiss Lipót	1	2	3	1	2	3	2	2	2	3	1	2
Zechmeister Jenő	2	2	2	2	2	2	3	2	3	3	2	3

Összesen: 20.

V. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiség	Mértan és mértani rajz	Természettan	Vegytan	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Bischitz Miksa	2	2	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Dobai István	1	1	2	3	2	2	3	3	2	2	2	2
Domonkos Károly	1	1	2	3	1	1	3	2	1	2	2	3
Karl József	1	2	3	3	3	2	3	3	2	3	3	2
Ladies Gyula	1	1	2	3	3	1	3	3	2	3	2	3
Mayer Adolf	2	2	3	3	2	2	3	3	3	3	2	3
Patzenhofer Alfréd	1	1	2	1	1	1	2	2	1	2	2	m.
Pongrátz Alfréd*	1	3	3	3	3	3	4	3	3	3	1	1

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiség	Mértan és mértani rajz	Természettan	Vegyes	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Radakovits Ödön	1	1	1	3	2	1	3	2	1	2	1	2
Rössler Pál	1	1	3	1	3	3	3	3	3	3	3	4
Salamon Oszkár	1	1	1	2	1	1	3	3	1	2	1	3
Schulhof Lipót	1	2	2	1	2	1	3	3	2	2	2	3
Stefan Kálmán	1	1	2	2	1	1	2	2	2	2	2	2
Vizkelety Ferenc	3	2	3	2	3	3	4	4	4	3	2	3

Összesen: 14.

VI. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiség	Mértan és mértani rajz	Természettan	Vegyes	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Bleich Pál	k	i	1	6	p	e	t	t				
Buck Gyula	k	i	1	6	p	e	t	t				
Kokál Károly	2	3	4	4	4	3	4	3	4	3	1	4
Ludvig Ferenc	1	1	2	2	2	2	2	3	2	2	1	3
Mayherr Ferenc	1	2	2	2	3	2	3	3	2	3	3	2
Moldauer Károly	1	1	2	3	2	2	2	2	2	2	2	4
Salamon István	1	1	1	3	2	1	3	2	1	2	1	2
Scheiber János*	1	1	2	3	3	2	3	4	3	3	m.	m.
Schmiedt Károly	1	1	3	3	3	2	4	4	3	3	1	3
Szalay Géza	1	2	2	3	2	2	3	3	1	3	1	2
Székelyi Kálmán*	1	2	4	3	3	2	3	3	3	3	2	3

Összesen: 11.

VII. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiség	Mértan és mértani rajz	Természettud.	Természettan	Vegyes	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Bruckner Nándor	1	1	4	1	4	2	4	4	3	3	3	2	3
Ghika Iván	2	—	4	4	4	4	4	4	3	4	3	1	1
Hess Henrik	1	1	2	1	2	2	4	4	2	3	3	2	2
Hetfleisch Ferenc	1	2	3	1	3	1	2	3	2	3	3	2	3
Jankó Sándor	1	1	2	3	2	1	1	1	2	1	3	1	1
Karsay Lajos	1	1	3	3	3	2	3	3	3	3	3	2	2
Kohn Elias	1	2	3	3	3	3	4	4	3	4	3	3	2
Korsitska János	1	3	3	4	3	3	4	3	3	4	3	2	3
Kugler Géza	3	3	3	2	3	3	4	3	3	3	4	2	2
Lindenmayer Frigyes	1	1	1	1	3	1	2	2	2	2	2	1	1
Mojzer László	1	2	1	3	2	2	2	3	3	3	3	3	2
Klaus András mgt.	k	i	1	6	p	e	t	t					
Rosenstingl Bertold	1	1	3	1	2	2	4	4	3	4	3	2	2
Schreiner János*	1	2	3	2	3	2	4	3	3	3	3	1	3
Sedelmayer Ernő	1	1	3	2	3	3	2	1	3	3	3	1	1
Simonis Ferenc	1	2	4	3	4	3	3	3	3	3	3	1	2
Patzenhofer Rudolf	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3

Összesen: 16.

VIII. osztály.

A tanuló neve tandíjmentes, ösztöndíjas vagy ismétlő-e?	Magaviselet	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia nyelv	Történelem	Mennyiség	Mértan és mértani rajz	Természettan	Bölcsész.	Szabadkézi rajz	Testgyakorlat
Emmel Gyula	1	1	1	2	3	1	3	3	2	2	2	1
Schimetitsch József	2	2	3	3	3	2	3	3	3	2	2	1
Spitzer Lipót	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3	2

Összesen: 3.

2. A tanulók származás-helyének áttekintése.

L a k h e l y	O s z t á l y								Összesen
	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	
Soprony városa	37	20	9	9	2	4	3	1	86
Soprony megye	30	17	9	4	6	5	6	—	77
Arad „	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Békés „	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Esztergom „	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Fehér „	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Győr „	3	1	—	1	—	—	—	—	5
Komárom „	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Nyitra „	—	2	—	—	—	—	—	—	2
Mosony „	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Pest-Kis-Kun „	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Szepes „	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Temes „	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Trencsén „	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Vas „	5	5	2	2	1	1	3	2	22
Varasd „	1	—	1	—	—	—	—	—	2
Veszprém „	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Zala „	3	3	3	1	—	—	3	—	13
Lajthántúl	6	—	—	1	1	1	—	—	9
Összesen	85	51	26	20	14	11	17	3	227

IX. Statistikai táblázatok.

1. A tanulók általános áttekintése.

I.	II. A tanulók száma		III. Vallásuk					IV. Nyelvi viszonyaik (Milyen nyelveket beszélnek?)						V. Szüleik polgári állása				VI. Előmenetelők	
O s z t á l y	Beiratott	Kimaradt	Róm. kath.	Helv. hitv.	Ág. hitv.	Zsidó	Görög keleti	Magyar	Német	Magyar-német	Tót-német-magyar	Francia-német-magyar	Olasz-magyar-német	Értelmiségi	Önálló őstermelők, (földbirtokosok s bérlet)	Önálló kereskedők és iparosok	Magán tisztviselők	Haladók	Ismétlők
I.	85	8	36	—	15	26	—	7	4	61	4	1	—	11	6	58	2	53	24
II.	51	3	18	—	7	23	—	2	—	42	2	1	1	4	5	39	—	35	13
III.	26	4	10	—	5	7	—	—	—	22	—	—	—	3	2	17	—	18	4
IV.	20	1	10	—	6	3	—	—	—	19	—	—	—	5	2	12	—	13	6
V.	14	—	8	1	3	2	—	—	—	14	—	—	—	5	3	5	1	13	1
VI.	11	2	6	—	2	1	—	—	—	9	—	—	—	2	2	5	—	8	1
VII.	17	1	9	—	3	3	1	—	—	16	—	—	—	3	1	12	—	10	6
VIII.	3	—	2	—	—	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3	—	3	—
I—VIII.	227	19	99	1	41	66	1	9	4	186	6	2	1	33	21	151	3	153	55

Jegyzet: 1. a III—VI. rovatokban csak az év végéig iskolába járó ifjúság vétetett számba.

2. az egy tantárgyban „elégtelen“ tanjegyet nyert tanulók, mint a javító-vizsgálatra jogosítottak, a haladók közé számítottak.

2. A tanulmányozás eredményének áttekintése osztályonként.

Első osztály.

T a n t á r g y a k	Jeles	Jó	Elégséges	Elégtelen
<i>Hittan</i>	17	33	24	3
<i>Magyar nyelv</i>	3	14	42	18
<i>Német nyelv</i>	3	17	40	17
<i>Földrajz</i>	3	19	44	11
<i>Számtan</i>	4	20	29	24
<i>Mértan és rajz</i>	4	16	32	25
<i>Természetrajz</i>	1	19	43	14

77 tanuló osztályoztatott. Tornából fel van mentve 1. Vizsgálatlan maradt: 3

Második osztály.

<i>Hittan</i>	14	19	15	—
<i>Magyar nyelv</i>	3	6	27	12
<i>Német nyelv</i>	3	5	32	8
<i>Földrajz</i>	3	7	25	13
<i>Számtan</i>	5	9	27	7
<i>Mértan és mértani rajz</i>	2	6	25	15
<i>Természetrajz</i>	5	8	28	7

50 nyilvántartott és 1 magántanuló közül 48 osztályoztatott. Tornából fel van mentve 1 tanuló.

Harmadik osztály.

<i>Hittan</i>	6	6	10	—
<i>Magyar nyelv</i>	1	7	12	2
<i>Német nyelv</i>	2	2	16	2
<i>Franczia nyelv</i>	1	3	12	6
<i>Földrajz</i>	2	7	13	—
<i>Történelem</i>	5	13	3	1
<i>Számtan</i>	2	5	11	4
<i>Mértan</i>	3	2	11	6
<i>Physika</i>	1	7	12	2
<i>Szabadkézi rajz</i>	5	6	10	—

Rajztól és tornától fel van mentve 1—1 tanuló. 22 tanuló osztályoztatott.

Negyedik osztály.

T a n t á r g y a k	Jeles	Jó	Elégseges	Elégtelen
<i>Hittan</i>	9	6	4	—
<i>Magyar nyelv</i>	1	8	10	—
<i>Német nyelv</i>	4	7	8	—
<i>Francia nyelv</i>	2	3	8	6
<i>Földrajz</i>	3	6	9	1
<i>Számítan</i>	1	6	7	5
<i>Mértan és rajz</i>	2	6	9	2
<i>Természettan</i>	—	5	12	2
<i>Vegytan</i>	—	5	10	4
<i>Szabadkézi rajz</i>	6	11	2	—

Vizsgálatlan maradt 1. 19 tanuló mind osztályoztatott.

Ötödik osztály.

<i>Hittan</i>	8	5	1	—
<i>Magyar nyelv</i>	3	6	5	—
<i>Német nyelv</i>	3	3	8	—
<i>Francia nyelv</i>	4	4	6	—
<i>Történelem</i>	7	3	4	—
<i>Mennyiségtan</i>	—	2	10	2
<i>Mértan</i>	—	4	9	1
<i>Természetrajz</i>	4	5	4	1
<i>Vegytan</i>	—	7	7	—
<i>Szabadkézi rajz</i>	3	8	3	—

12 tanuló mind osztályoztatott.

Hatodik osztály.

<i>Hittan</i>	5	3	1	—
<i>Magyar nyelv</i>	1	5	1	2
<i>Német nyelv</i>	—	2	6	1
<i>Francia nyelv</i>	—	4	4	1
<i>Történelem</i>	1	7	1	—
<i>Mennyiségtan</i>	—	2	5	2
<i>Mértan</i>	—	2	5	2
<i>Természetrajz</i>	2	3	3	1
<i>Vegytan</i>	—	3	6	—
<i>Szabadkézi rajz</i>	5	2	1	—

Összesen 9 tanuló osztályoztatott, 1 mentes a szabadkézi rajztól és tornászattól.

Hetedik osztály.

T a n t á r g y a k	Jelas	Jó	Elégséges	Elégtelen
<i>Hittan</i>	7	6	2	—
<i>Magyar nyelv</i>	3	2	8	3
<i>Német nyelv</i>	5	4	5	2
<i>Francia nyelv</i>	—	5	8	3
<i>Történelem</i>	3	7	5	1
<i>Mennyiségtan</i>	1	5	4	6
<i>Mértan és rajz</i>	2	2	7	5
<i>Természetrajz</i>	—	5	11	—
<i>Természettan</i>	1	2	11	2
<i>Vegytan</i>	—	2	13	1
<i>Szabadkézi rajz</i>	6	8	2	—

1 felmentve. Összesen 16 tanuló, mindannyian osztályoztattak, 1 gl. tanuló hittani vizsgálati érdemjegyét el nem hozván, bizonyítványa mint nem teljes, ki nem adatott.

Nyolczadik osztály.

<i>Hittan</i>	1	2	—	—
<i>Magyar nyelv</i>	1	1	1	—
<i>Német nyelv</i>	—	2	1	—
<i>Francia nyelv</i>	—	1	2	—
<i>Bölcsélet</i>	—	3	—	—
<i>Történelem</i>	1	2	—	—
<i>Mennyiségtan</i>	—	1	2	—
<i>Ábrázoló mértan</i>	—	—	3	—
<i>Természettan</i>	—	2	1	—
<i>Szabadkézi rajz</i>	—	2	1	—

Összesen 3 tanuló; mindannyian osztályoztattak.

A

sopronyi vasárnapi kereskedelmi iskola

1884/85. évi

ÉRTESÍTŐJE.

BERICHT

der Oedenburger Sonntags-Handelsschule im Jahre 1884/85.

Azon nevezetes mozgalmak, melyek az utóbbi években a tanügy terén mutatkoztak, hullámaikat szerény intézetünk beléletére is vették és az eddigi szervezetnek, illetve tantervnek nevezetes módosítását vonták maguk után. Alig 8 éve annak, hogy a sopronyi kereskedelmi testület az addig 2 évi tanfolyammal bíró vasárnapi iskoláját egy évvel megtoldotta, és a tantárgyaknak majdnem kizárólagosan magyar nyelven való tanítását behozta, máris újabb, és pedig most már még nagyobb változásoknak nézünk elébe. A nagym. vall. és közokt. ügyi m. kir. ministerium a múlt évi 28093. sz. alatt új tantervet adott ki, és a heti tanóráknak $4\frac{1}{2}$ -ről 7 órára való kiterjesztését rendelte el. A sopronyi kereskedelmi testület hódoló tisztelettel vette tudomásul a rendeletet, azonban tekintettel arra, hogy egyrészt az órák szaporítása nagyobb,

Die bedeutenden Fortschritte, welche in den letzten Jahre auf dem Gebiete des Unterrichtes sich überall kundgeben, haben auch wesentliche Modifikationen der bisherigen Organisation, insbesondere des Lehrplanes mit sich geführt. Es sind kaum 8 Jahre, dass das löbl. Handels-Gremium unserer Stadt ihre zweiclassige Sonntagsschule zu einer dreiclassigen erweiterte, und beinahe überall den Unterricht in ungarischer Sprache einführte, und wieder stehen wir vor neuen, diesmal wesentlichen Veränderungen und Reorganisationen unserer Schule. Das löbl. königl. ung. Ministerium für Cultus und Unterricht hat mit Verordnung v. 29. Juli 1884. Zahl 28093, einen neuen Lehrplan festgestellt, nach welchem die wöchentliche Stundenzahl von $4\frac{1}{2}$ auf 7 erhöht wird. Das Handels-Gremium hat erwähnte Verordnung mit gebührender Achtung zu Darnachhaltung und Ausführung zur Kenntniss genommen. Da jedoch diese eines Theils wesentliche Lasten aufbürdet, für deren Deckung in dem mit

különösen anyagi terhet rótt a keresk. testületre, melyről az 1884. év kezdetével megállapított költségvetésben gondoskodva nem volt, másrészt pedig, tekintettel arra, hogy az órák szaporításával azok egy részét a hétköznapiok valamelyikére át kell tenni, mi a tanoncokat az eddigi szokás ellenére is, a gyakorlati üzletbeli munkától nagyobb mértékben el fogná vonni, tárgyalások indítottak meg ez irányban, melyek azonban véglegesen nem fejeztettek be; egyelőre határozatba ment, miszerint a heti órák száma már a jelen tanévben 5-re emeltessék, az 1885—86. tanévben azonban a ministeri rendeletnek elég fog tétetni, és az általa kiadott tanterv úgy a tananyag, valamint a tanórák számára nézve teljes egészében végre fog hajtatni. Így tehát biztos kilátásunk van arra nézve, hogy a több, mint 40 év óta fenálló keresk. testületi iskola újonnan szerveztetni és az ország hasonló iskoláival vetélkedvén, a szükségletekhez képest ezentúl még jobban meg fog felelni.

A lefolyt tanév szeptember hó 7-én a beiratásokkal és javító-vizsgálatokkal vette kezdetét.

A tanári testületben annyiban történt változás, hogy dr. Fialovszki Lajos tanár helyett, ki a budapesti V. kerületi gymnasiumhoz neveztetett ki Dr. Mika Károly nyert alkalmazást, valamint Szentiványi János, az állami keresk. középiskola rendes tanára, aki az I. osztályban a magyar nyelvet, földrajzot és szépírást vette át. Különben a tanári testületben változás nem történt.

A tanulók száma ez évben tetemesen szaporodott, a mennyiben

Anfange des Jahres festgestellten Budget nicht vorgesorgt wurde, die Herbeischaffung der Mittel daher für jetzt unmöglich war; da ferner durch den Umstand, dass einige Stunden auf Wochentage verlegt werden müssen, und hiedurch eine Erneuerung eintritt, durch welche die Lehrlinge in grösserem Masse als bis jetzt der praktischen Ausbildung entzogen werden, wurden Verhandlungen gepflogen, in welchen folgendes bestimmt wurde: a) Im Schuljahre 1884—85 wird die wöchentliche Stundenzahl von $4\frac{1}{2}$ auf 5 erhöht, der Unterricht wird, wie bisher an Sonn- und Feiertagen gehalten, und zwar Vormittag von 10—12, und Nachmittag von 2—5. b) Der Unterricht im Rechnen wird per Classe um je eine halbe Stunde erhöht. c) Mit Beginn des Schuljahres 1885—86 wird die obgenannte Verordnung in all ihren Theilen streng durchgeführt, d) Ueber die Zeit, auf welche Wochentage der Unterricht theilweise zu verlegen sei, wird das Handels-Gremium noch vor Beginn des neuen Schuljahres schlüssig werden, und den Bericht darüber an das hohe Ministerium unterbreiten.

Es ist daher sichere Aussicht vorhanden, dass die mehr als 40 Jahre bestehende Gremial-Schule der neuen Verordnung entsprechend organisirt, und den höher gestellten Anforderungen vollkommen entsprechen wird. Dank hiefür dem Herrn Minister v. Trefort, dessen Aufmerksamkeitsämmtlichen Zweigen des Unterrichtes sich zuwendet; Dank dem löbl. Handels-Gremium, welches im eigenen Interesse, und in dem der neueren Generation bereit ist, keine Auslagen scheuend jene Mittel zu ergreifen, welche durch den Zeitgeist geboten ein rascheres Aufblühen unseres Handelsstandes ermöglichen.

Veränderungen haben in soweit stattgefunden dass an die Stelle des H. Pr. dr. Ludwig Fialowszki, der an das kön. ung. Gymnasium in Budapest V. Bez. be-

ez a tavali évhez képest 54-ről 61-re emelkedett.

A mi a szorgalmat és fegyelmet illeti, ez évben sem mondhatnánk mást, mint azt, minek már a múlt években is ismételten kifejezést adtam. A mai tanoncoknak előkészítettsége, erkölcsi érzéke és fegyelmi edzettsége még ma sem éri el azon helyet, a melyet ily nagy kereskedéssel bíró városban megkövetelni jogunk és kötelességünk. Reményleni akarjuk, hogy az iskola újjászervezése ez irányban is üdvös befolyással lesz, és hogy így a tanoncok nagy többsége a bennök helyzett várakozásnak meg fog felelni.

Minekelőtte e soraimat zárom, rá kell utalnom két nevezetes bajra, melyeknek elhárítása a kereskedelmi üzletek tulajdonosainak akaratától függ. Érttem azon könnyelműséget, a melylyel a tanoncok a tanórákat mulasztják, vagy azokról elkesnek, valamint azt is, hogy a tanoncok egyes üzlettulajdonosok által felszabadíttatnak anélkül, hogy az illetőknek az intézetből való kimaradása bejelentetnék, és iskolai bizonyítvány megkivántatnék. Amíg a mulasztások igazolásainak eddigiformáit elfogadni kénytelenek vagyunk, és a tanoncok az iskola befolyása és megkérdezése nélkül felszabadíttatnak, addig az iskola munkássága tökéletlen marad, a kitűzött cél elérettni nem fog.

rufen wurde, die Herrn Dr. Mika Realschulprofessor und Johann v. Szentiványi Pr. an der Staats-Handels-Mittelschule gewählt wurden.

In der Anzahl der Schüler ist eine bedeutende Zunahme zu verzeichnen, die Zahl derselben ist auf 61 gestiegen.

Was den Fleiss, die Vorbereitung und den sittlichen Wert der Schüler anbelangt so will ich in keine Wiederholung des im vorigen Jahr Erwähnten verfallen, spreche daher nur die Hoffnung aus, dass mit der Einführung des neuen Regulativs so manche Uebel behoben werden u. dass das Zusammenwirken des löblichen Handelsgremiums und der Herrn Chefs mit der Handelsschulcommission und der Schule gute Früchte tragen wird; insbesondere muss ich zwei Krebschäden hervorheben, von deren Beseitigung ich ein sicheres Aufblühen der Schule erwarte, diese sind das leichtfertige Ausbleiben, das Verspäten aus den Stunden, und das Freisprechen der Lehrlinge ohne Zuthun, ja sogar ohne Benachrichtigung der Schule; werden diese misslichen Zustände aufhören, so hat die Schule einen mächtigen Hebel in der Hand, der einen zufriedenstellenden Erfolg unstreitig mit sich bringen wird; wenn nicht, wird die Schuld des Misserfolges ausserhalb der Mauern unserer Schule zu suchen sein.

„Getheilte Arbeit“ sei unsere Lösung!

A tanulók névsora s foglalkozása. — Namen und Beschäftigung der Schüler.

I. osztály. — I. Classe.

Folyó szám	Név — Name	Üzletczég — Geschäftsfirma
1	Bedő József	ifj. Brandl H. fűszerkeresk.
2	Bertha Lajos	Müller J. " " "
3	Binder János	Binder K. rövidáru keresk
4	Brodmerkel Vilmos	Graf V. " "
5	Gabler Manó	Jekel C. " "
6	Greiner József	Müller F. fűszer " "
7	Huber Gyula	Ziegler J. G. " "
8	Halvax Ferencz	Huller János " "
9	Hackl Károly	Kottaun testv. posztó " "
10	Knarr Sándor	Kovács F. vasáros " "
11	Károlyi Lajos	Németh K. fűszer " "
12	Klauszer Ede	Schmiedl " "
13	Magel Vilmos	Hauer testv. " "
14	Meszlanovics János	Schügerl S. " "
15	Ofner János	Mód Gyula " "
16	Perepatits Pius	Müller F. " "
17	Polsterer Ferencz	Tiefbrunner rövidáru " "
18	Pötschacher Gusztáv	Pachhofer norinbergi " "
19	Roth Gusztáv	Hauer testv. fűszer " "
20	Rösch Károly	Lenk S. " "
21	Soutzeck Athur	Printz könyvkötő " "
22	Schwáby Jakab	Mód Gy. fűszer " "
23	Zundel Ede	Guggenberger norinbergi " "

~~~~~

II. osztály. — II. Classe.

Folyó szám	Név — Name	Üzletczég —	Geschäftsfirma
1	Ammersin Kálmán	Gross J. I.	divatárakeresk.
2	Csik Ödön	Gallauner	" "
3	Eipeltauer Károly	Wrchowszky	fűszer "
4	Gesellmann István	Eibeck	" "
5	Guzmits Károly, kimdt.	Zergényi utóda	" "
6	Habertha Károly	P. Müller	" "
7	Heitmann Rezső	Schmiedl	" "
8	Hergovits József	Janny F.	rövidáru "
9	Jaeger Ernő	Eibeck Alfr.	fűszer "
10	Krausz Adolf	Gallauner	divatáru "
11	Lindt Mihály	Gallauner	" "
12	Mathis József	Schleifer és Láng	vas "
13	Nagy Kálmán	Zettl és Szöllősy	posztó "
14	Puchtinger Róbert	Weis József	fűszer "
15	Rosenzweig István	Schügerl	" "
16	Steiner Ferencz	Prusinszky	norinbergi ker.
17	Stolz Tivadar	Szép I.	fűszer keresk.
18	Sohár Géza	Guggenberger	norinbergi ker.
19	Sohár Jenő	Weiss Józs.	fűszer keresk.
20	Tiefbrunner Sándor	Balassa K.	rövidáru "
21	Thiering György	Russ J. B.	vászon "
22	Ulrich Gyula	Ráitz	vas "
23	Vida Antal	Zergényi	fűszer "
24	Zimmermann Károly	Brandl A.	" "
25	Dorner József	Balassa K.	divatáru ker.
26	Pollách Sándor	Purt	vászon "

III. osztály — III. Classe.

Folyó szám	Név — Name	Üzletczég —	Geschäftsfirma
1	Friedrich István	Czeke Ágost	liszt kereskedő
2	Heimler Pál	Hauer testv.	fűszer "
3	Jilek Gyula	Huller J.	" "
4	Kreitschitz Károly	Müller F.	" "
5	Purt Lajos	Graf V.	vászon "
6	Stetka Károly	Jány	divatáru "
7	Schröck Endre	Schmiedt	" "
8	Schmiedt Tivadar	Lenck S.	fűszer "
9	Schuszter Nándor, kim.	Lenck	" "
10	Vaniss Ignác	Németh Kálmán	fűszer "
11	Vimmer József	Thiering N.	vas "
12	Vappel Győző	P. Müller	fűszer "

Vizsgálatok sorrendje.

A vizsgálatok, melyekre az iskola barátai ezennel tisztelettel meghivatnak, következő sorban fognak megtartatni:

1885. évi június hó 21-én 1) a II. osztályban reggeli 10 $\frac{1}{2}$ órakor: magyar- német nyelv, könyvviteltan számtan; 2) az I. osztályban d. u. 2 órakor: magyar- német nyelv, földrajz, számtan; 3) a III. osztályban d. u. 3 $\frac{1}{2}$ órakor: magyar- német nyelv, könyvviteltan, váltójog, számtan. áruisme.

Prüfungs-Ordnung.

Die Prüfungen, zu welchen die Gönner und Freunde der Schule hiermit höflichst geladen werden, finden wie folgt statt:

Am 21. Juni 1885. 1) II. Classe Vormittag 10 $\frac{1}{2}$ Uhr: Ung.-deutsche Sprache, Geographie, Arithmetik, Buchhaltung; 2) I. Classe Nachm. 2 Uhr: Ung.-deutsche Sprache, Geographie, Arithmetik; 3) III. Classe Nachm. 3 $\frac{1}{2}$ Uhr: Ung.-deutsche Sprache, Buchführung. Wechselrecht, Arithmetik, Waarenkunde.

Jelentkezések az 1885/86. tanévre.

A felvételt óhajtok Schmidt M. keresk. testül. másodelnök által történt felvétel után. szeptember hó 6-án az igazgatóságnál (főreáliskolai igazgatói iroda) jelentkezzenek. Ugyan e napon tartatnak meg a javító és felvételi vizsgálatok is.

Soprony, 1885. június hó 16-án.

Salamin Leo,
igazgató.

Anmeldung für das Schuljahr 1885/86.

Jeder Schüler hat sich nach geschehener Aufnahme durch Herrn M. Schmidt zur Einschreibung bei Endesgefertigtem (Directions-Kanzlei der kön. Oberrealschule), am 6. September zu melden. An demselben Tage finden die Corrections- und Aufnahms Prüfungen statt.

Oedenburg, am 16. Juni 1885.

Leo Salamin,
Direktor.

IX. A tanári kar es mukodesenek kimutatása.

Folyó szám	A tanár neve, muködési ideje	Oszályfő	Vallás	Magyar nyelv	Német nyelv	Francia ny.	Földrajz	Történelem	Menyiség- tan	Méltan és mérési rajz	Természet- rajz	Természet- tan	Vegytan	Dolgozat	Szabványi rajz	Szépíró	Testgyakorlat	Ének	Összes óraszám
1	Salamin Leo, kir. igazgató (1861)					V VIII 4 3													7
2	Bella Lajos, kir. r. tanár (1876)	I.		I. 5	I. 5			VIII-VIII 2 3									I. II. 4		15 4
3	Fleischhacker M. Frid. kir. r. tanár (1879)	II.		II. VII. 5 3	II. V. 4 3														15
4	Gottl Rezső, kir. r. tanár (1869)	VII.						IV. 4				III-IV 3 1 VII-VIII. 4 5							17
5	Hahnenkamp Rezső, kir. r. tanár (1871)	VIII.						V-VIII. 16											16
6	Hauser Károly, kir. r. tanár (1869)														III-VIII. 12	Ia Ib II 1 1 1			15
7	Kárpáti Károly dr., kir. r. tanár (1873)	III		III V VI VIII 3 3 3 3				III. 3									III-IV V-VIII 2 2		15 4
8	Dr. Mika Károly, kir. r. tanár (1878)	IV					II III IV 7				V VI 2 3			VIII 3					15
9	Skoff Béla, kir. r. tanár (1873)								II AB 8	V-VIII 8									16
10	Stuppacher Lajos, kir. r. tanár (1861)				III VI VII VIII 10				II III 4 3										17
11	Türr Lajos, kir. r. tanár (1878)	V.		IV 3	IV 3		I 3	V-VI 3 3											15
12	Ujvári Béla, kir. r. tanár (1875)	VI				III IV VI VII 15													15
13	Wallner Ignác, kir. r. tanár (1870)										I II VII 2 2 3		IV-VII 8						15
14	Weinhardt Ferencz, h. tanár (1880)								I 3	Ia Ib III IV 8 2 2									15
15	Köpe Dezső, † okl. próbavés tanár								II 4			IV 1	VII 1						6
16	Kriegler Mihály, róm. kath. segédlelkész		I-VIII 7																7
17	Stiegler Gusztáv, ev. lelkész		I-IV 2																2
18	Zábrák Dénes, ev. lelkész		V-VIII 1																1
19	Elias Miksa, izr. hittanító		I-VIII 4																4
20	Wallner János, ének tanító																	I-III 3 V-VIII 1	4